



LUNDS
UNIVERSITET

Vända flaggan efter vinden

en kritisk diskursanalys av Moderaterna och
Vänsterpartiets valmanifest från 1988, 1998 och 2018
utifrån teorin om homonationalism

Anjelika Kjellberg

Avdelningen för mänskliga rättigheter
Historiska institutionen
Kurskod: MRSK62
Termin: Vårterminen 2020
Handledare: Dan-Erik Andersson
Omfång: 11 441 ord



Abstract

Turning the flag after the wind

In this essay I am examining Moderaternas and Vänsterpartiets manifestos from 1988, 1998 och 2018, using the method critical discourse analysis and Jasbir K. Puar's theory of homonationalism, to see what the parties say about LGBTQ people's rights. I start my study with the fact that both Moderaterna, who are a liberal-conservative party, and Vänsterpartiet, who are a socialist party, marched in Stockholm Pride 2019. I use the theory of homonationalism to see how LGBTQ people have been included in the nation, and critical discourse analysis, to see what lies hidden and unsaid in the manifestos. Using this method I argue that both parties have developed similarly regarding this issue, as they have both gone from not mentioning LGBTQ people in their manifestos to presenting themselves as protectors of their rights. Using this theory, I show that both parties depict a threat towards LGBTQ people - Vänsterpartiet show it as a threat coming from within the state, and Moderaterna show it as a threat coming from outside of the state, from what Puar calls the Other. Finally, I argue that both parties portray LGBTQ people's rights as something Swedish, but that they have both changed their opinions on this subject depending on how the public opinion has changed.

Keywords: homonationalism, nationalism, critical discourse analysis, LGBTQ, Swedish politics

I denna uppsats undersöker jag Moderaterna och Vänsterpartiets valmanifest från 1988, 1998 och 2018 med hjälp av metoden kritisk diskursanalys och Jasbir K. Puars teori om homonationalism, för att se vad partierna säger om HBTQ-personers rättigheter. Jag tar avstamp i det faktum att både Moderaterna, som är liberalkonservativa, och Vänsterpartiet, som är socialistiska, båda gick i Stockholms Prideparad 2019. För att analysera valmanifesten använder jag mig av teorin om homonationalism, för att se hur HBTQ-personer inkluderats i nationen, och kritisk diskursanalys, för att undersöka vad

som ligger gömt och osagt i valmanifesten. Med hjälp av metoden argumenterar jag för att båda partierna har en liknande utveckling i denna fråga, då båda 1998 inte nämner HBTQ-personer i sina valmanifest, till att 2018 presentera sig själva som beskyddare för deras rättigheter. Med hjälp av teorin visar jag att båda partierna målar upp ett hot mot HBTQ-personer - Vänsterpartiet menar att det är ett inre hot, och Moderaterna menar att det är ett yttre hot från det som Puar kallar för den Andre. Avslutningsvis argumenterar jag för att båda partierna idag porträtterar HBTQ-personers rättigheter som något svenskt, men att de de senaste 30 åren har ändrat sina åsikter om detta efter hur opinionen har svängt.

Nyckelord: homonationalism, nationalism, kritisk diskursanalys, HBTQ, Moderaterna, Vänsterpartiet

Tack,

till mina katter, mina antidepressiva, och till dig, läsaren, för att du har förståelse för att samtidigt som jag skrev denna uppsats fick min mamma cancer, en av mina katter behövde opereras, min egen kroniska sjukdom gjorde att jag var sängliggande i flera veckor, och just det, det var en global pandemi.

Innehållsförteckning

1 Inledning	s. 1
1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar	s. 3
1.2 Material och avgränsningar	s. 5
1.2.1 Primärmaterial	s. 5
1.2.2 Sekundärmaterial	s. 8
1.2.3 Källkritik	s. 9
1.3 Forskningsetiska bedömningar	s. 10
2 Teori och metod	s. 11
2.1 Teori	s. 11
2.2 Metod	s. 14
2.3 Metodologiska reflektioner	s. 17
3 Litteraturoversikt och tidigare forskning	s. 18
4 Undersökning utifrån CDA	s. 22
4.1 Kontext	s. 22
4.1.1 Partiernas kontext	s. 22
4.1.2. Texternas kontext	s. 22
4.2 Valmanifesten från 1988	s. 23
4.2.1 Moderaternas valmanifest	s. 23
4.2.2 Vänsterpartiets valmanifest	s. 24
4.3 Valmanifesten från 1998	s. 25
4.3.1 Moderaternas valmanifest	s. 25
4.3.2 Vänsterpartiets valmanifest	s. 25
4.4 Valmanifesten från 2018	s. 25
4.4.1 Moderaternas valmanifest	s. 25

4.4.2 Vänsterpartiets valmanifest	s. 31
5 Resultat och diskussion	s. 33
5.1 Resultat	s. 33
5.2 Diskussion utifrån homonationalism	s. 34
6 Sammanfattning	s. 39
Referenser	s. 42

1 Inledning

Sverige är landet som presenterar sig själva som ett av världens mest toleranta och accepterande länder när det kommer till homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queera personers rättigheter. Sverige toppar internationella listor över de säkraste länderna för HBTQ-personer att resa till.¹ 2019 gick representanter för alla riksdagspartier, förutom Sverigedemokraterna, i Pridetåget i Stockholm, och alla dessa partier la även upp bilder på sina respektive sociala medier med regnbågsflaggor eller bilder på deras partiledare som gick i Pride.²

Sverige är också ett land som har klassat homosexualitet som en mentalsjukdom fram tills 1979, som tvångssteriliserade transpersoner om de ville byta juridiskt kön fram till 2013, och som deporterar HBTQ-personer till länder där de riskerar att mördas för sin sexuella läggning.³

¹ Asher & Lyric. Asher & Lyric Fergusson 2009-2020. 2019. *The Worst (& Safest) Countries for LGBTQ+ Travel*. <https://www.asherfergusson.com/lgbtq-travel-safety/> (Hämtad 2020-07-20);

² Borgert, Linneá & Stefansson, Klara. De här partiledarna ska gå i årets Pridetåg. *SVT Nyheter*. 2019-08-05. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/de-har-partiledarna-ska-ga-i-arets-pridetaget>. (Hämtad 2020-07-20);

Centerpartiet. "HBTQ-personer utsätts fortfarande för diskriminering i samhället." Instagram, 2019-07-30. https://www.instagram.com/p/B0h9K_bJ-eg/ (Hämtad 2020-07-21);

Kristdemokraterna. "Kristdemokraterna deltog idag i Stockholm Pride för att manifesteras alla människors lika och okränkbara värde." Instagram, 2019-08-03. <https://www.instagram.com/p/B0tUPfpxSt/> (Hämtad 2020-07-21);

Liberalerna. "Liberalerna går såklart i paraden för allas lika rätt och för att det är en sån underbar folkfest." Instagram, 2019-08-03. <https://www.instagram.com/p/B0tBHdMnRvC/> (Hämtad 2020-07-21);

Miljöpartiet. "HBTQ-KAMPEN ÄR LÅNGT IFRÅN ÖVER". Instagram, 2019-08-03.

<https://www.instagram.com/p/B0tWkYxCMxq/> (Hämtad 2020-07-21); Moderaterna. "Gå med Moderaterna i Stockholm Pride 2019!" Instagram, 2019-08-02.

<https://www.instagram.com/p/B0qKYjEgkeN/> (Hämtad 2020-07-21);

Socialdemokraterna. "We go Pride!" Instagram, 2019-07-29.

<https://www.instagram.com/p/B0fnqndJmQo/> (Hämtad 2020-07-21);

Vänsterpartiet. "Pridefrukost med Vänsterpartiet och Jonas Sjöstedt. Instagram, 2019-07-31.

<https://www.instagram.com/p/B0lCnMmBEH8/> (Hämtad 2020-07-21).

³ RFSL. RFSL 2015-10-14. *Historia*. <https://www.rfsl.se/om-oss/historia/>. (Hämtad 2020-07-20); Holmin, Maria. Tvångssteriliserade transpersoner får ersättning. *SVT Nyheter*. 2018-03-18.

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/tvangssteriliserade-transpersoner-far-ersattning>. (Hämtad 2020-07-20);

Palacios, Deidre & Rostam, Jêran & Gröndahl, Aino & Mehho, Jasminé & Politidis Palm, Alexandra. Ni viftar med flaggor medan Hbtq-flyktingarna skickas ut. *Expressen*. 2019-07-31.

<https://www.expressen.se/debatt/flaggor-viftas-men-hotade-hbtq-flyktingar-skickas-ut/> (Hämtad 2020-07-20)

Sommaren 2019 anser en veritabel regnbåge av svenska riksdagspartier, från röd, till grön, till blå, att HBTQ-personers rättigheter är självklara och ska vara garanterade i Sverige. Året innan hotas RFSL i Almedalen av Nordiska Motståndsrörelsen, en organisation som anser sig representera det svenska.⁴ Här finns en konflikt. Hur kan HBTQ-personer och deras rättigheter både vara så accepterade av de allra flesta svenska riksdagspartier, samtidigt som en organisation som anser sig representera det svenska attackerar dem? Hur kan Sverige ha denna historia av homofobi och transfobi, och samtidigt se sig själva som ett av världens mest toleranta länder? Hur kan HBTQ-personers rättigheter ses som något svenskt med tanke på denna historia, och denna nutid? Hur kommer det sig att både Moderaterna och Vänsterpartiet, ett parti med en liberal-konservativ ideologi och ett parti med en socialistisk ideologi, båda går i Stockholm Pride 2019?⁵

Blått eller rött, hela färgskalan menar att de står för HBTQ-personers rättigheter, och framförallt att *Sverige* är ett land som står för dessa rättigheter. Detta trots att svenska tidningar beskrev AIDS-krisen som "bögpusten", trots att transpersoner tvingades till tvångssteriliseringar om de ville byta juridiskt kön till och med 2013. Det finns en klyfta mellan bilden av Sverige som de politiska partierna presenterar och den svenska historien. Denna uppsats är ett mycket litet försök till att minska denna klyfta.⁶

⁴ Berglund, Frank & Ehne, Sara. "Polisen tar inte hot om våld mot oss på allvar". *Svenska Dagbladet*. 2018-08-01. <https://www.svd.se/polisen-tar-inte-hot-om-vald-mot-oss-pa-allvar>. (Hämtad 2020-07-30)

⁵ *Nationalencyklopedin*, Nordiska motståndsrörelsen. <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/nordiska-motstandsrörelsen> (Hämtad 2020-08-04);

Nationalencyklopedin, Moderata samlingspartiet.

<http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/moderata-samlingspartiet> (hämtad 2020-07-20);

Nationalencyklopedin, Vänsterpartiet. <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/vansterpartiet> (hämtad 2020-07-20);

Moderaterna. "Gå med Moderaterna i Stockholm Pride 2019!" Instagram, 2019-08-02.

<https://www.instagram.com/p/B0qKYjEgkeN/> (Hämtad 2020-07-21);

Vänsterpartiet. "Pridefrukost med Vänsterpartiet och Jonas Sjöstedt. Instagram, 2019-07-31.

<https://www.instagram.com/p/B0lCnMmBEH8/> (Hämtad 2020-07-21)

⁶ Franzén, Christina & Ljungros, Kristina & Westerlund, Ulrika. Myten om bögpäst lever kvar i svenska domstolar. *SVT Nyheter*. 2012-10-22. <https://www.svt.se/opinion/myten-om-bogpest-lever-kvar-i-svenska-domstolar>. (Hämtad 2020-07-20); Holmin, Maria. Tvångssteriliserade transpersoner får ersättning. *SVT Nyheter*. 2018-03-18. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/tvangssteriliserade-transpersoner-far-ersattning>. (Hämtad 2020-07-20)

I denna uppsats har jag velat undersöka hur bilden av Sverige hamnar i konflikt med det som hänt, men jag har också varit intresserad av hur partier både till vänster och till höger till synes har samma ställning om HBTQ-personers rättigheter ska respekteras. Både Moderaterna och Vänsterpartiet, historiskt sett Sveriges två politiska motpoler, delar liknande åsikter om att HBTQ-personer är en del av Sverige och ska inkluderas, och detta intresserar mig.

En fråga som inte kommer att kunna besvaras, men som har varit drivande i denna uppsats, är frågan om huruvida partiernas engagemang för denna fråga är genuint. Går partierna i Stockholm Pride för att de vill att Sverige ska sluta deportera HBTQ-personer till länder där de utsätts för våld, eller för att få makt? Läger Moderaterna och Vänsterpartiet upp bilder på Instagram med regnbågar för att de vill att transpersoner ska kunna få könsbekräftande vård, eller för att locka väljare? Detta är en mycket stor fråga och kan inte besvaras i detta arbete, men det är något som inspirerat denna uppsats.

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar

Den konflikt jag är intresserad av att undersöka är konflikten mellan hur Sverige både kan ha en lång historia av homofobi och transfobi, samtidigt som HBTQ-personer och deras rättigheter nu har blivit inkluderade i det svenska. Det som mest intresserar mig är hur både Moderaterna och Vänsterpartiet, två partier som länge varit varandras motsatser ideologiskt, idag verkar dela liknande åsikter om HBTQ-personer och deras rättigheter. År 2019 gick båda dessa partier i Stockholm Pride, men hur länge har detta engagemang för HBTQ-personer varat? ⁷ Hur långt tillbaka i tiden var det sen de inte pratade alls om HBTQ-personers rättigheter? Och hur har HBTQ-personer kommit att ses som en del av Sverige och det svenska?

⁷ Borgert, Linneá & Stefansson, Klara. De här partiledarna ska gå i årets Pridetag. *SVT Nyheter*. 2019-08-05. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/de-har-partiledarna-ska-ga-i-arets-pridetaget>. (Hämtad 2020-07-20).

Ett alternativ för denna studie hade kunnat vara att undersöka Vänsterpartiets och Sverigedemokraternas ställning i HBTQ-frågor, då Vänsterpartiet med sin socialistiska ideologi är politiskt långt ifrån Sverigedemokraterna med sin högerpopulistiska och konservativa ideologi, men också för att Sverigedemokraterna i skrivande stund är Sveriges tredje största parti med 17,5% av rösterna.⁸ Då fokuset i denna uppsats snarare ligger på diskrepansen mellan hur politiska partier idag presenterar sig själva som accepterande av HBTQ-personer, och hur samma partier har presenterat sig själva i historien, var detta inte av lika mycket intresse. Kent Ekeröth, tidigare riksdagsledamot för Sverigedemokraterna, blev 2013 polisanmäld för att ha jämfört HBTQ-personer med psykopater, samt för att ha kallat muslimer för djur. Det finns för Sverigedemokraterna ingen bild av en progressiv nutid att jämföra med den tidigare bilden av Sverige.⁹

Sverigedemokraterna är även ett relativt ungt parti, då de inte grundades förrän 1988 och inte kom in i riksdagen förrän 2010.¹⁰ På grund av detta kan de inte anses representera de klassiska politiska motpolerna i Sverige på samma sätt som Moderaterna och Vänsterpartiet, som båda är över hundra år gamla - Moderaterna grundades år 1904, och Vänsterpartiet grundades 1917.¹¹

För att synliggöra hur HBTQ-personer har kommit att ses som en del av Sverige kommer jag att använda mig av teorin homonationalism, som först myntades av Jasbir K. Puar i sin bok *Terrorist Assemblages: Homonationalism in Queer Times*, där hon diskuterar hur HBTQ-personer i USA efter elfte september 2001 blivit mer accepterade

⁸ *Nationalencyklopedin*, Sverigedemokraterna.

<http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/sverigedemokraterna> (hämtad 2020-07-20);

Nationalencyklopedin, Vänsterpartiet. <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/vänsterpartiet> (hämtad 2020-07-20);

Valmyndigheten. Valmyndigheten 2020-01-30. *Valresultat 2018*.

<https://www.val.se/valresultat/riksdag-region-och-kommun/2018/valresultat.html> (Hämtad 2020-08-08)

⁹ TT. Ekeröth polisanmäld för kommentarer. *SVT Nyheter*. 2013-11-09.

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/ekeroth-polisanmald-for-kommentarer> (Hämtad 2020-08-08)

¹⁰ *Nationalencyklopedin*, Sverigedemokraterna. <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/sverigedemokraterna> (hämtad 2020-07-20)

¹¹ *Nationalencyklopedin*, Moderata samlingspartiet. <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/moderata-samlingspartiet> (hämtad 2020-07-20); *Nationalencyklopedin*, Vänsterpartiet. <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/vänsterpartiet> (hämtad 2020-07-20)

i nationalstaten och dess imperialistiska projekt.¹² Jag kommer även att använda mig av metoden kritisk diskursanalys, för att se hur HBTQ-personer i partiernas valmanifest har inkluderats i Sverige och det svenska, då denna metod till stor del handlar om att ifrågasätta det som kan gå osagt i diskurser.¹³

För att på bästa sätt undersöka denna konflikt har jag valt att titta på de båda partiernas respektive valmanifest från 1988, 1998 och 2018. Pratade partierna över huvud taget om HBTQ-personer i de första valmanifesten? Vad sa de, i så fall? Vad var deras ställning i denna fråga för bara 30 år sedan? Valmanifesten har valts just för att den typen av text mer än mycket annat som politiska partier producerar handlar om hur partiet vill att de ska bli sedda. Till skillnad från en lista över vad respektive parti har röstat för och emot historiskt sett, eller interna protokoll, är ett valmanifest något som partierna själva skriver för att vinna röster i ett val, och beskriver deras vision för landet.

De frågor som jag ämnar att undersöka i denna uppsats är de följande:

1. Vad säger Moderaterna och Vänsterpartiet om HBTQ-personer och deras rättigheter i sina valmanifest från 1988, 1998 och 2018?
2. Hur kan dessa valmanifest analyseras utifrån kritisk diskursanalys, och hur kan detta förklaras med hjälp av teorin om homonationalism?

1.2 Material och avgränsningar

1.2.1 Primärmaterial

Det primärmaterial jag valt för synliggöra detta mönster är sex valmanifest skrivna av Moderaterna respektive Vänsterpartiet från tre olika årtal: 1988, 1998 och 2018. Detta tidsspann har valts av flera olika anledningar. År 1988 valdes då homosexualitet i Sverige först slutade bli klassificerat som en mentalsjukdom 1979, vilket ledde till att

¹² Puar, Jasbir K. *Terrorist Assemblages: Homonationalism in Queer Times*. Durham, NC: Duke University Press, 2007.

¹³ van Dijk, Teun A. Principles of Critical Discourse Analysis. *Discourse and Society*. Vol 4(2) (1993): 249-283.

HBTQ-personers rättigheter sågs som en mer legitim fråga efter detta. Att undersöka hur HBTQ-personer sågs av Moderaterna och Vänsterpartiet innan denna händelse var inte av relevans. Att tidslinjen börjar vid 1988 valdes även för att HBTQ-personers rättigheter hamnade i rampljuset under AIDS-krisen på 1980 och 1990-talet, som framförallt påverkade gay och bisexuella män.¹⁴

Då mitt syfte inte är att se hur gammal homofobin och transfobin i Sverige är, utan snarare hur ny avsaknaden av den är, har jag valt att endast fokusera på åren 1988 och framåt. För att kunna se om det skett någon förändring över tid, har jag valt att låta det vara 10 år emellan de första och de andra valmanifesten som ska analyseras. Jag har även valt att låta 2018 vara det sista årtålet på tidslinjen, då detta i skrivande stund var det senaste valåret i Sverige. Det skulle kunna vara så att det finns omnämningar om HBTQ-personer och deras rättigheter innan 1988, om jag även undersökte partiernas interna kommunikation och motioner som lagts fram under dessa år. Jag har valt att inte göra det eftersom att det som jag finner intressant är den bild som partiet väljer att presentera utåt för sina väljare, inte det som partiet kommunicerar internt.

En avgränsning jag gjort är att jag har valt att inte undersöka valmanifestet från 2010, trots att detta innebär att det blir ett dubbelt så långt tidsspänn mellan 1998-2018 än mellan 1988-1998. Denna avgränsning har framförallt gjorts för att jag tror att det blir en mer intressant analys att se på hur frågan utvecklats från 1988, när frågan just började komma på tal, till 2018, då både Ulf Kristersson och Jonas Sjöstedt gick i Prideparaden.¹⁵

Det som jag vill undersöka i denna uppsats är vad Moderaterna och Vänsterpartiet säger om HBTQ-personer och deras rättigheter i sina valmanifest från 1988, 1998 och 2018,

¹⁴ RFSL. RFSL 2015-10-14. *Historia*. <https://www.rfsl.se/om-oss/historia/>. (Hämtad 2020-07-20); Franzén, Christina & Ljungros, Kristina & Westerlund, Ulrika. Myten om bögpäst lever kvar i svenska domstolar. *SVT Nyheter*. 2012-10-22. <https://www.svt.se/opinion/myten-om-bogpest-lever-kvar-i-svenska-domstolar>. (Hämtad 2020-07-20)

¹⁵ Moderaterna. Pressrelease. *Ulf Kristersson går i Stockholm EuroPride Parade*. 2018-08-03. <https://moderaterna.se/ulf-kristersson-gar-i-stockholm-europride-parade>. (Hämtad 2020-08-04); Vänsterpartiet Storstockholm. Vänsterpartiet Storstockholm. *Vänsterpartiet på EuroPride 2018*. 2018-08-01. <http://storstockholm.vansterpartiet.se/2018/07/19/vansterpartiet-pa-europride-2018/> (Hämtad 2020-08-04)

hur dessa valmanifest kan analyseras utifrån kritisk diskursanalys, och hur detta kan förklaras med hjälp av teorin om homonationalism - inte "När var första gången som Moderaterna och Vänsterpartiet tog upp HBTQ-personer?". Det kan vara så att det finns en skillnad mellan hur Moderaterna och Vänsterpartiet pratar om frågan, och när de först tog upp den, men det som intresserar mig mest är det som de har gemensamt, och vad det säger om HBTQ-personers inkludering i Sverige och det svenska.

Något som kommer att påverka mina resultat när jag jämför hur partiernas ställning till HBTQ-personer utvecklats från 1988, 1998 till 2018 är att jag valt att undvika ett årtionde, 2008, och går direkt till 2018. När jag analyserar hur partierna utvecklats i HBTQ-frågor är det mycket möjligt att det kommer att vara en större förändring mellan 1998 och 2018 än mellan 1988 och 1998, av den enkla anledningen att det är ett dubbelt så stort tidsspänn. Jag är medveten om detta, men eftersom att det som är i fokus snarare är att undersöka om det finns någon kontrast mellan hur partierna porträtterar HBTQ-personer som en del av det svenska från idag - när de går i Pride - och på 80- och 90-talet, när AIDS fortfarande kallades "bögpesten" i svenska medier, blir det inte lika intressant att undersöka valmanifesten från 2010.¹⁶

Det faktum att jag valt valmanifest som primärmaterial kommer att påverka min uppsats på flera olika sätt. Det första är att jag förmodligen inte kommer att få en korrekt bild av exakt hur partierna står i HBTQ-frågor, och det andra är att partierna kanske lovar saker i sina valmanifest som de sen inte levererar efter valet. Valmanifest ger inte nödvändigtvis en bra bild av hur partier egentligen står i olika frågor, det är bara den bild som partiet väljer att projicera utåt för att vinna val och få fler röster. Det är just detta som gör valmanifest ett passande primärmaterial för denna uppsats, då jag är intresserad av glappet mellan det som projiceras utåt år 2018, hur partierna framställer sig själva i nutid, och hur de framställde sig själva bara för 30 år sedan.

En annan intressant sak med valmanifest är att de tydligt visar vilka frågor som partierna vill övertyga väljarna om att de prioriterar, och vilka frågor partierna undviker

¹⁶ Franzén, Christina & Ljungros, Kristina & Westerlund, Ulrika. Myten om bögpest lever kvar i svenska domstolar. *SVT Nyheter*. 2012-10-22. <https://www.svt.se/opinion/myten-om-bogpest-lever-kvar-i-svenska-domstolar>. (Hämtad 2020-07-20)

i upptakten till ett val. Vilka frågor är självklara för dem och vilka är subversiva? Dessa valmanifest är även ett passande primärmaterial för denna uppsats då båda partierna syftar till att måla upp en bild av hur just deras Sverige kommer att se ut om de vinner valet - vare sig det är 1988, 1998 eller 2018. Vilken bild projicerar de av Sverige?

Två av valmanifesten som kommer att analyseras, Vänsterpartiets från 1998 och 2018, kallas för "valplattform" och inte "valmanifest". Jag har dock tagit beslutet att för enkelhetens skull referera till det som ett valmanifest, då det är det som det är, bara under ett annat namn.

När jag undersöker primärmaterialen kommer jag att söka efter följande ord och fraser: "HBTQ", "homosexuell", "gay", "lesbisk", "bisexuell", "transperson", "queer", detta för att så många resultat som möjligt ska kunna hittas ifall att partierna bara använder ett av orden. Det sista sökordet kommer att vara "AIDS", vilket inte är en marginaliserad sexualitet, men det är en politisk fråga som historiskt sett varit tätt sammankopplad med HBTQ-personers mänskliga rättigheter.¹⁷ Det skulle kunna vara så att partierna pratar i kodord om HBTQ-personers rättigheter men inte nämner dem vid namn, men då jag snarare är intresserad av när HBTQ-personer började ses som en del av Sverige och det svenska har jag valt att fokusera på när partierna explicit nämnde dessa grupper vid namn och inkluderade dem i sin vision för Sverige.

1.2.2 Sekundärmaterial

Det sekundärmaterial som främst kommer att användas för denna uppsats är Jasbir K. Puar's bok *Terrorist Assemblages - Homonationalism in Queer Times*. Boken skrevs 2007 och det var här som Puar myntade begreppet homonationalism.¹⁸ Puar beskriver det som:

¹⁷ Franzén, Christina & Ljungros, Kristina & Westerlund, Ulrika. Myten om bögpest lever kvar i svenska domstolar. *SVT Nyheter*. 2012-10-22. <https://www.svt.se/opinion/myten-om-bogpest-lever-kvar-i-svenska-domstolar>. (Hämtad 2020-07-20)

¹⁸ Puar, Jasbir K. *Terrorist Assemblages: Homonationalism in Queer Times*. Durham, NC: Duke University Press, 2007.

At work in this dynamic is a form of sexual exceptionalism - the emergence of national homosexuality, what I term 'homonationalism' - that corresponds with the coming out of the exceptionalism of American empire.¹⁹

Förutom Puars bok kommer jag även att använda mig av David Machins och Andrea Mayrs bok *How To Do Critical Discourse Analysis: A Multimodal Introduction*, samt Teun A. van Dijks artikel *Principles of Critical Discourse Analysis*. Jag har valt att använda mig av båda dessa källor då van Dijks artikel ger en bredare, mer övergriplig bild av vad CDA är men framförallt varför den används och vad det är som den vill fokusera på, och Machins och Mayrs bok mer fokuserar på exakt hur en kritisk diskursanalys kan se ut och vad det är som den behöver innehålla, samt utvecklar mer på varje specifik del av analysen.²⁰

1.2.3 Källkritik

De källor som främst kommer att användas som primärmaterial är valmanifest från två olika partier och tre olika årtal. Fem av sex valmanifest har tagits från hemsidan Sveriges Nationella Datatjänst. Den drivs av ett konsortium som består av Uppsala universitet, Sveriges lantbruksuniversitet, Chalmers tekniska högskola, Göteborgs universitet, Umeå universitet, Stockholms universitet, KTH, Karolinska Institutet samt Lunds universitet, och är därmed en trovärdig källa.

Det sjätte valmanifestet, Vänsterpartiets valplattform från 2018, fanns inte tillgänglig på SND:s hemsida, och togs därför från deras egna hemsida. Det faktum att materialet är hämtat från Vänsterpartiets egna hemsida skulle kunna påverka objektiviteten av materialet, men då jag inte är intresserad av det som Vänsterpartiet står för, utan vad de säger sig stå för och hur de presenterar sig själva utåt, påverkar det inte analysen.

¹⁹ Puar, 2007, s.2.

²⁰ Machin, David & Mayr, Andrea, *How To Do Critical Discourse Analysis: a Multimodal Introduction*. London: Sage, 2012; van Dijk, 1993, s 1-2; Machin & Mayr, 2012, s.1-15.

De sekundärkällor som främst kommer att användas är Jasbir K. Puar's bok *Terrorist Assemblages - Homonationalism in Queer Times*, samt boken *How To Do Critical Discourse Analysis: A Multimodal Introduction* av David Machin och Andrea Mayr.

I uppsatsen kommer även Nationalencyklopedin att användas, för att ge en utomstående källa på Moderaternas och Vänsterpartiets historia och ideologi. Då så mycket av uppsatsen kretsar kring vad partierna framställer sig att vara, var det viktigt att ha en källa som var mer objektiv och inte lika tendentiös när det kommer till frågan om hur partierna står ideologiskt.

1.3 Forskningsetiska bedömningar

En nackdel med att endast titta på valmanifest är självklart att dessa inte nödvändigtvis behöver representera partiets faktiska ställning i frågan i verkligheten. För att undersöka vad V och M gör och har gjort för HBTQ-personer skulle jag behöva undersöka vilka frågor de drivit de senaste 40 åren, vad de röstat för och vad de röstat emot, och vad de inte röstat om alls.

Jag är även medveten om att i och med att detta är valmanifest så är dessa skrivna för att locka väljare. Allt som utlovas i valmanifest behöver inte vara saker som partiet sedan kan åstadkomma, eller saker som är prioriterade. Det som skrivs i valmanifest är ofta endast de saker som partiet tycker kommer att garantera dem ett bra valresultat, men även detta har betydelse. Vad skriver partierna i sina valmanifest om HBTQ-personer 1988, bara nio år efter att homosexualitet slutat klassas som en mentalsjukdom?²¹

²¹ RFSL. RFSL 2015-10-14. *Historia*. <https://www.rfsl.se/om-oss/historia/>. (Hämtad 2020-07-20).

2 Teori och metod

2.1 Teori

Teorin homonationalism formulerades först av Jasbir K. Puar 2007 i sin bok *Terrorist Assemblages: Homonationalism in Queer Times*.²² Sedan formuleringen av begreppet år 2007 har dock mycket förändrats, och för att spåra denna utveckling används C. Heike Schottens artikel *Homonationalism, from Critique to Diagnosis, or, We Are All Homonational Now*. Denna artikel undersöker hur termen homonationalism har förändrats sen 2007 i tre olika steg, och hur den kommit att betyda tre olika saker.²³

Schotten använder tre olika definitioner av homonationalism i sin artikel:

homonationalism 1, 1.5 och 2.²⁴ Homonationalism 1 refererar till den version av homonationalism som Puar beskriver i *Terrorist Assemblages*. Denna version av homonationalism tar avstamp i USA efter attackerna den elfte september och kriget mot terrorn. Puar fokuserar på hur vissa HBTQ-personer har både omfamnat och blivit omfamnade av amerikanska nationalistiska agendor.²⁵ Samtidigt skapas en "U.S. sexual exceptionalism", vilket enligt Puar är tanken att USA är exceptionellt i sin positiva behandling av HBTQ-personer.²⁶

Puar använder sig även av begreppet "den Andre", först myntat av Edward Saïd i sin teori om orientalism, som ett exempel på det yttre hot som amerikanska gay män och lesbiska kvinnor organiserar sig mot: bilden av den muslimska terroristen.²⁷ Puar skriver att

²² Puar, 2007.

²³ Schotten, Heike C. From Critique to Diagnosis, Or, We Are All Homonational Now. *International Feminist Journal of Politics*. Vol. 18, nr. 3, 2016: 351–370. doi:10.1080/14616742.2015.1103061

²⁴ Schotten, 2016, s. 351.

²⁵ Puar, 2007, s. xxiv.

²⁶ Ibid s. 3.

²⁷ Ibid, s. 38-39.

“certain domesticated homosexual bodies provide ammunition to reinforce national projects.”²⁸

Schotten skriver i sin artikel en kort sammanfattning av det hon anser är homonationalism 1:

Rather, or also, the nation-state is homonational: it both sanctions homosexuality and produces it in sanitized forms, normalizing queerness into patriotism, marriage and consumption, while queering racialized threats to the nation and national security as (for example) terrorist. Rather than being always or only outside of the nation, then, Puar seeks to demonstrate how homosexuality has become complicit with and is now part of the nation.²⁹

Homonationalism förändras, enligt Schotten, 2011, när Maya Mikdashi skriver en artikel vid namn *Gay Rights as Human Rights: Pinkwashing Homonationalism*.³⁰ Schotten kallar denna version av homonationalism för “homonationalism 1.5”.³¹ Här beskrivs homonationalism som en konsekvens av liberalism, som innebär att alla HBTQ-personer världen över har samma ideologiska grund.³² Schotten skriver att Mikdashi definierar homonationalism som en typ av homogen identitetspolitik som är en effekt av nyliberalism. Schotten menar att HBTQ-personers agens som medskyldiga i nationalstaten försvinner, och att fokuset hamnar mer på liberalismens roll inom homonationalism, vilket enligt Schotten inte var lika närvarande i *Terrorist Assemblages*.

Homonationalism 2, enligt Schotten, uppkommer när både Puar och Mikdashi tillsammans skriver en artikel vid namn *Pinkwatching and Pinkwashing: Interpenetration and its Discontents*. Här omformuleras homonationalism om igen - nu,

²⁸ Ibid, s. 39.

²⁹ Schotten, 2016, s. 354

³⁰ Ibid, s. 357

³¹ Schotten, 2016, s. 359-360

³² Ibid, s. 358

skriver Schotten, är homonationalism relaterat till icke-västerländska staters suveränitet och legitimiteten av den. Schotten skriver:

This new definition can be called homonationalism 2. Its brevity is due in part to its decisive abandonment of the second part of homonationalism1: LGBTQ people's embrace of and complicity with the state. In its place, homonationalism 2 substitutes the deployment of imperialist civilizing missions wherein, for example, a people's fitness for statehood is measured by the yardstick of their treatment of LGBTQ people.³³

I min analys kommer jag att se om det finns spår av den första inriktningen av homonationalism: hur HBTQ-personer blir både inkluderade i nationalstaten Sverige och bilden av det svenska. Den första inriktningen blir också mest intressant då partier i sina valmanifest brukar måla upp en utopi som kommer att uppfyllas när just de vinner valet, och frågan blir om HBTQ-personer var eller är en del av denna utopi.

De två andra inriktningarna av homonationalism har en viss betydelse då de också skulle kunna ses som en indikation på hur diskussioner om HBTQ-personer har förändrats sen *Terrorist Assemblages* kom ut 2007, men de är inte fokus i denna uppsats. Homonationalism 1.5 och dess fokus på nyliberalism är inte lika relevant för primärmaterialet som homonationalism 1, och då primärmaterialet är svenska valmanifest som fokuserar på partiets bild av det egna landet, blev homonationalism 2, med sitt fokus på hur länder i globala Syd bedöms efter deras behandling av HBTQ-personer, inte heller relevant. Anledningen till att de beskrivits och tagits upp är för att Schottens artikel visar på hur viktigt det är att positionera sig som forskare i fältet, och klargöra vad det är en menar när en använder olika begrepp.³⁴

³³ Schotten, 2016, s. 360

³⁴ Schotten, 2016, s. 351.

2.2 Metod

I denna uppsats kommer metoden kritisk diskursanalys, förkortat CDA, att användas. För att klargöra syftet och målen som CDA har, kommer en artikel av Teun van Dijk att användas, och för att mer utförligt beskriva hur CDA ska utföras kommer boken *How To Do Critical Discourse Analysis: A Multimodal Introduction* av David Machin och Andrea Mayr att användas. Boken diskuterar på djupet vad det innebär att göra CDA, och går igenom exakt hur en sådan kan göras. Den är skriven som en praktisk genomgång av CDA, och inkluderar exempel på hur en utför alla delar av CDA.³⁵

Metodavsnittet i denna uppsats kommer framförallt att fokusera på varför CDA används och vad som krävs av den som utför analysen i CDA. Den andra delen av metoden, exakt hur en går tillväga för att utföra CDA, kommer att utvecklas mer under analysen i fråga, för att kondensera metodavsnittet och göra det mer läsvänligt.

Teun van Dijk skriver i sin artikel *Principles of Critical Discourse Analysis* att CDA inte kan fungera utan att den som utför analysen har en förståelse av maktstrukturer i samhället. Han menar att makt och dominans är centralt inom CDA, och definierar dominans som maktutövning av institutioner, grupper eller eliter som leder till ojämlikhet, vare sig den är social, ekonomisk eller politisk.³⁶ Han menar även att CDA skiljer sig från många andra metoder då den kräver att den som utför analysen tar en politisk ställning - de som utför denna analys ska skriva vad syftet med deras analys är, och fokusera på ojämlikhet. Måltavlorna för CDA är de eliter som i samhället utövar makt mot andra, och de som utför CDA måste stå i solidaritet med de förtryckta grupper som blir utsatta för eliternas maktutövning.³⁷

Detta är en anledning till att CDA valts för denna uppsats - fokuset på de grupper i samhället som utövar makt över andra med hjälp av språk, och den politiska ställningen

³⁵ van Dijk, 1993, s. 249-250; Machin & Mayr, 2012.

³⁶ van Dijk, 1993, s. 250.

³⁷ Ibid, s. 252.

som kritiska diskursanalytiker måste ta. Mitt primärmaterial i uppsatsen är politiska valmanifest, skrivna av sittande riksdagspartier, och min fokusgrupp är en utsatt grupp i samhället - HBTQ-personer.

Van Dijk skriver om hur CDA har kontroll som fokus - hur kontroll utövas av vissa grupper mot andra och hur denna kontroll är institutionaliserad och finns i en makt hierarki. Denna makt hierarki kan ses i hur stor tillgång olika grupper har till olika rum i samhället; van Dijk tar upp exemplet att endast de som är högst anställda på ett företag får veta vad som diskuteras på chefernas kontor. Desto mer tillgång en grupp har till dessa rum, ju mer kontroll har de.³⁸ van Dijk avslutar sin artikel med en analys av ett uttalande som gjorts i brittiska parlamentet av en konservativ politiker gällande en rektor som uttalat sig rasistiskt.³⁹

Valmanifest blir intressant att undersöka med CDA just för att det är material som är producerat av de makteliter som har tillgång till stängda rum, men materialet är riktat till de som inte har tillgång till dessa rum. Manifesten blir värdefulla för att de ofta inte är en representativ bild av de diskussioner som pågår bakom stängda dörrar, utan endast den bild som partiet vill presentera utåt. Valmanifest är också intressant att undersöka med hjälp av CDA då det är precis den typen av material som van Dijk själv undersöker - uttalanden från politiker, en grupp som oförnekligen utövar makt över andra människor.

CDA, enligt van Dijk, syftar även till att synliggöra den hegemoni och kontroll som eliter utövar över de som är ovetande om den, och hur de använder språk för att manipulera och kontrollera människor. CDA vill bryta ner det osagda och utmana den kontroll som anses vara naturlig.⁴⁰ Detta är ännu en anledning till att CDA valts som metod för denna uppsats - valmanifest kan ha många underliggande och gömda meddelanden som antingen ses som helt normala eller som inte ska läggas märke till, och CDA kommer att användas för att synliggöra dessa antaganden och meddelanden.

³⁸ Ibid, s. 257.

³⁹ Ibid, s. 269-279.

⁴⁰ Ibid, s. 254-255.

CDA kommer i denna uppsats att utföras efter två olika modeller - van Dijks och Machin och Mayrs. van Dijks ramverk kommer att användas för att ge en mer generell kontext till valmanifesten, och Machin och Mayrs modell kommer att användas för att ge en mer detaljerad analys.

Van Dijk gör en kritisk diskursanalys utefter följande modell:

Det diskursiva ramverket

1. Textens kontext.
2. Genre.
3. Kommunikativa handlingar och regler för social interaktion.
4. Deltagarnas positioner och roller: tex konservativ, man, vit osv.⁴¹

I en tidigare uppsats utformade jag det följande schemat för att göra en kritisk diskursanalys utefter Machin och Mayrs bok. Varje del i modellen är baserad på ett kapitel i boken och vad det diskuterar.

1. Aktiva val. Kapitlet diskuterar kontrasterande bilder, samt urskiljningen av ideologier och makt i text.
2. Semiotiska val. Kapitlet tar upp överdriven beskrivning, det som inte sägs, motsättningar och en blandning av formellt och informellt språk.
3. Verb. Kapitlet tar upp de fem olika typerna av verb: neutrala strukturverb, metapropositionella verb, metalingvistiska verb, deskriptiva verb, samt transkriptiva verb.
4. Representation av människor. Kapitlet tar upp opersonifiering gentemot personifiering, kollektivering gentemot individualisering, specificering gentemot generalisering, nominalisering gentemot funktionalisering, titulering, anonymisering, objektivering, aggregation, dikotomier och suppression.
5. Representation av handling. Kapitlet tar upp transitivitet, de sex olika typerna av processer gällande verbanvändning, adjunkter (vilka grupper som porträtteras som att göra saker aktivt och vilka som porträtteras att göra saker passivt),

⁴¹ van Dijk, 1993, s. 270-274.

grammatisk positionering av handlingar, aktiva och passiva verb, samt aktioner som är representerade i det abstrakta.

6. Nominalisering och förutsättande. Kapitlet diskuterar de många problemen med nominaliseringar, och analyserar det som förutsätts i texter.

7. Retorik och metaforer. Kapitlet analyserar användandet av metaforer i texten, och identifierar fem typer av retoriska verktyg: överdrifter, personifiering och objektifiering, metonymi, synekdoke samt signalering av metaforer.

8. Modalitet och gardering. Kapitlet diskuterar gardering i texter, samt tre olika typer av modalitet: epistemisk modalitet, deontisk modalitet, samt dynamisk modalitet.⁴²

2.3 Metodologiska reflektioner

Då CDA är en metod som kräver att diskursanalytikern i fråga skriver ut sina mål med analysen och sociopolitiska ståndpunkter, kommer jag att skriva ut dem här nedan. Som en lesbisk, icke-vit person anser jag att homofobisk och transfobisk diskriminering bryter mot de principer som står i den universella deklARATIONEN om mänskliga rättigheter, och att HBTQ-personer förtjänar att leva liv utan att leva i rädsla för denna diskriminering.

Ett problem som finns med att jag valt att använda en mer förkortad version av CDA genom att basera den på Machin och Mayrs bok är att vissa saker försvinner ur metoden genom att sammanfatta den. För att motverka att detta sker i alltför stor utsträckning har jag försökt att fortfarande behålla kärnan i CDA genom att basera den andra modellen på kapitlen i Machin och Mayrs bok. Då mycket av boken fokuserar på nyhetsrapportering, speciellt kapitel tre, fyra och fem, kommer dessa kapitel inte att vara av lika stor relevans för analysen som kapitel ett, två, sju och åtta, som fokuserar på politikernas uttalanden.

⁴² Machin & Mayr, 2012, s.1-15. Tidigare använd i: Kjellberg, Anjelika. Torka tårar med blågula handskar. B-uppsats i mänskliga rättigheter. Lunds universitet, 2019.

3 Litteraturoversikt och tidigare forskning

Då en majoritet av min teori är grundad i en amerikansk kontext efter elfte september 2001, fokuserade jag på att hitta exempel på forskning om hur homonationalism kan ta sig i uttryck i en svensk kontext. De tre artiklar jag valt har alla publicerats inom de senaste två åren och är därmed relativt nya inom forskningsfältet. Alla artiklar kommer att fokusera på den första inriktningen av teorin om homonationalism, då det är denna inriktning som jag kommer att använda mig av i analysen, och kommer att presenteras i kronologisk ordning från då de publicerats.

Den första artikeln jag valt är *Becoming fertile in the land of organic milk: Lesbian and queer reproductions of femininity and motherhood in Sweden*, publicerad 2017 av Ulrika Dahl. Studien syftar till att undersöka de ideer om ras, kön och tillhörighet som blir reproducerade genom lesbiskt moderskap.⁴³ Den del av artikeln som är av mest relevans för denna uppsats är den första delen, där Dahl analyserar en reklamfilm för ekologisk mjölk som producerades av Arla 2015, där Anja Pärson, hennes fru och deras barn spelar huvudrollerna. Innan reklamfilmen släpptes skrev Arla att de såg Anja och hennes fru som ett bra exempel på det nya, moderna Sverige där folk har blivit medvetna om vilken sorts samhälle de vill ha.⁴⁴ Dahl använder sig framförallt av homonationalism 1, och visar på hur vita, feminina, lesbiska och/eller bisexuella ciskvinnor blivit inkluderade i bilden av Sverige. Dahl sammanfattar denna del i artikeln med att skriva:

Furthermore, while it incorporates lesbian motherhood into the nation, a commercial featuring a celebrity white lesbian family, by linking same-sex

⁴³ Dahl, Ulrika. *Becoming fertile in the land of organic milk: Lesbian and queer reproductions of femininity and motherhood in Sweden*. *Sexualities*. Vol. 21, nr. 7, 2017: 1021–1038. s. 1024.

⁴⁴ Dahl, 2017, s. 1025.

motherhood to (homo)nationalist sentiments and environmental consciousness, does not queer fertility, reproduction or motherhood; rather, it extends it to a position that can be occupied by more than one of the same: white, cisgendered, feminine.⁴⁵

Den andra artikeln jag valt heter *'In Sweden, girls are allowed to kiss girls, and boys are allowed to kiss boys': Pride Järva and the inclusion of the 'LGBT other' in Swedish nationalist discourses*, skriven 2018 av Katarina Kehl. Artikeln handlar om den Prideparad som anordnades i Järva juli 2015 av Sverigedemokraten Jan Sjunneson, och vill undersöka hur HBTQ-personers rättigheter användes för att stärka islamofobi och rasism mot invånarna i Tensta. Kehl visar att Sjunneson utvidgar den stereotypa bilden av en svensk person - de kan vara gay och trans, så länge de också är blonda och vita.⁴⁶

När det kommer till teorin om homonationalism skriver Kehl om hur HBTQ-personer har gått från att vara på utkanten i västeuropeiska samhällen, till att bli gränsmarkörer mellan Väst och den Andre.⁴⁷ Kehl citerar Puar: "the homosexual other is white, the racial other is straight".⁴⁸ Kehl argumenterar för att Prideparaden i Järva är ett exempel på hur högerpolitiska aktörer använder HBTQ-personers rättigheter för att reproducera bilder av det svenska gentemot den Andre. HBTQ-personers rättigheter blir något svenskt som måste skyddas från en muslimsk och "importerad" homofobi.⁴⁹

Kehl skriver även att då vissa specifika typer av HBTQ-personer har blivit accepterade och inkluderade i västerländska nationalstater, så visar Västeuropa på en historisk amnesi; att de ignorerar och glömmar sin egen historia. Kehl citerar Nikita Dhawan, som menar på att detta är förvånande med tanke på hur mycket våld som Väst lämnat efter sig i modernitetens namn.⁵⁰

⁴⁵ Ibid, s. 1027

⁴⁶ Kehl, Katarina. 'In Sweden, girls are allowed to kiss girls, and boys are allowed to kiss boys': Pride Järva and the inclusion of the 'LGBT other' in Swedish nationalist discourses. *Sexualities*. Vol. 21, nr. 4, 2018: 674-691. doi: 10.1177/1363460717748621. s. 686.

⁴⁷ Kehl, 2018, s. 676.

⁴⁸ Puar, 2007, s. 32.

⁴⁹ Kehl, 2018, s. 675.

⁵⁰ Ibid, s. 679

Den tredje artikeln jag valt är ‘*A country to fall in love with/in*’: gender and sexuality in Swedish Armed Forces’ marketing campaigns, skriven av Katarina Kehl och Sanna Strand och publicerad 2019.⁵¹ Artikeln ämnar att undersöka hur symboler för HBTQ-personers rättigheter användes i reklamkampanjen “Du Nya, Du Fria”, som inleddes 2016 av Försvarsmakten. Bilden i fokus är en bild på en balkong med en Prideflagga, med texten: “Sverige, ett land att förälska sig i.”⁵² Författarna menar att detta är ett exempel på en typ av svensk exceptionalism, likt det som Puar kallar för en amerikansk sexuell exceptionalism. Artikeln diskuterar hur HBTQ-personer har förvandlats till rättighetshavare som är inkluderade i den svenska självbilden. Kehl och Strand skriver:

Sweden is performed as an exceptionally and ‘extremely’ progressive, modern, tolerant and inclusive nation/state whose citizens hold values, rights and freedoms currently under threat from distant and dangerous Others. More precisely, it is because of its progressiveness that Sweden is threatened and thus must be defended.⁵³

Kehl och Strand använder homonationalism för att argumentera att denna inkludering av HBTQ-personer som svenska rättighetshavare som måste skyddas innebär att den svenska homofobin och transfobin externaliseras och projiceras på den Andre, som i detta fall är icke-vit och inte svensk - i vissa fall är den Andre även någon som befinner sig långt bort i ett annat land.⁵⁴

Inkluderingen av HBTQ-personer, och synen på Sverige som ett exceptionellt land tack vare denna inkludering, skriver Kehl och Strand, leder till en legitimering av en upprustning av Försvarsmakten. Kehl och Strands användning av homonationalism liknar framförallt homonationalism 1, så som den först formulerades i Puars bok 2007.

⁵¹ Kehl, Katarina & Strand, Sanna. “A country to fall in love with/in”: gender and sexuality in Swedish Armed Forces’ marketing campaigns. *International Feminist Journal of Politics*. Vol 21, nr. 2, 2019: 295-314. doi:10.1080/14616742.2018.1487772.

⁵² Thambert, Fredrik. Här är Försvarsmaktens första kampanj med nya byrån. *Resumé*. 2016-10-14. <https://www.resume.se/affarer/byra-val/har-ar-forsvarsmaktens-forsta-kampanj-med-nya-byran/> (Hämtad 2020-08-09)

⁵³ Kehl & Strand, 2019, s. 306

⁵⁴ Ibid, s. 299; Ibid, s. 306.

Det jag kommer att tillföra till fältet är att använda homonationalism 1 för att analysera hur HBTQ-personer har inkluderats i nationalstaten av två olika svenska politiska partier. Kehl har analyserat homonationalism i Sverige både tillsammans med Strand utifrån Försvarets reklamkampanj och utifrån den Prideparad som Sverigedemokraten Jan Sjunneson anordnade, men fokuset i den senare artikeln är snarare handlingen än partitillhörigheten.

4 Undersökning utifrån CDA

I denna analys kommer jag att se om partierna Moderaterna och Vänsterpartiet nämner HBTQ-personer och deras rättigheter i sina valmanifest från 1988, 1998 och 2018. Jag kommer att söka efter orden “HBTQ”, “homosexuell”, “gay”, “lesbisk”, “bisexuell”, “transperson”, “queer” samt “AIDS”, då detta historiskt sett är en politisk fråga som kopplats till HBTQ-personer. Först kommer en kort beskrivning av partiernas ideologier, och sedan kommer en analys utifrån van Dijks schema för CDA. Valmanifesten kommer sedan att analyseras kronologiskt, först Moderaterna och sedan Vänsterpartiet, efter Machin och Mayrs schema för CDA.

4.1 Kontext

4.1.1 Partiernas kontext

För att ge en kontext till partiernas valmanifest följer här en kort beskrivning av de båda partiernas ideologi. All information kommer från Nationalencyklopedin, för att ge en mer objektiv synvinkel än det partierna själva beskriver sig som.

Moderaterna, först vid namn Allmänna valmansförbundet, sen Högern, sen Högerpartiet, är ett liberalt och konservativt parti som grundades 1904 och har fokus på individen och dess frihet, samt en fri marknad. Vänsterpartiet, grundat 1917 under namnet Sveriges socialdemokratiska vänsterparti, är ett socialistiskt parti som har fokus på internationell solidaritet och att begränsa marknadens makt.⁵⁵

4.1.2 Texternas kontext

⁵⁵ Nationalencyklopedin, Moderata samlingspartiet.

<http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/moderata-samlingspartiet> (hämtad 2020-07-27);

Nationalencyklopedin, Vänsterpartiet.

<http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/vansterpartiet> (hämtad 2020-07-27)

Den första delen i en kritisk diskursanalys är att identifiera textens kontext, genre, de kommunikativa handlingarna och de regler för social interaktion som gäller, samt deltagarnas positioner och roller. Då de texter som ska analyseras alla är valmanifest skrivna av två politiska partier från tre olika årtionden, menade för samma läsare, kommer en gemensam analys för varje parti att göras.

Texternas genre är tydlig: alla texter är valmanifest, skrivna för att locka väljare, och övertyga dem om att det är just deras parti som förtjänar deras röst. Texternas kontext skiljer sig från år till år och mellan partierna, trots att det finns vissa likheter.

Deltagarnas positioner och roller förändras lite över tid, men mycket är detsamma. Moderaterna skriver alltid från positionen som ett konservativt parti, och Vänsterpartiet skriver alltid från positionen som ett socialistiskt parti. Under alla de årtal som valts skriver Moderaterna utifrån positionen som näst största parti, och Vänsterpartiet skriver utifrån positionen som ett av de minsta partierna.⁵⁶

De kommunikativa handlingarna och reglerna för den sociala interaktionen är desamma för alla texter, då alla är valmanifest skrivna för samma syfte och till samma publik. Alla valmanifest riktar sig till de som är röstberättigade i Sverige, och syftar alla till att övertyga gamla och nya väljare om att de ska lägga sin röst på just deras parti för att kunna infria deras vision för Sverige.

4.2 Valmanifesten från 1988

4.2.1 Moderaternas valmanifest

Det första valmanifestet som kommer att analyseras är Moderaternas valmanifest från 1988, vid namn "Framtidens idéer - 20 punkter för ett bättre Sverige". I detta valmanifest finns inga omnämningar av orden HBTQ", "homosexuell", "gay",

⁵⁶ SCB statistikdatabasen. [Elektronisk resurs]: Statistical database, Statistiska centralbyrån, Stockholm, 1989. [http://share.scb.se/ov9993/data/historisk%20statistik/SOS%201911-%2FValstatistiken%2FAllm%C3%A4nna%20valen%20\(SOS\)%201970-1998%2FValstatistik-Allmanna-valen-1988-Del-1-Riksdagsvalet.pdf](http://share.scb.se/ov9993/data/historisk%20statistik/SOS%201911-%2FValstatistiken%2FAllm%C3%A4nna%20valen%20(SOS)%201970-1998%2FValstatistik-Allmanna-valen-1988-Del-1-Riksdagsvalet.pdf). (Hämtad 2020-07-28).

“lesbisk”, “bisexuell”, “transperson”, och “queer”, men det finns en omnämning av ordet AIDS:

Sjukvårdsmonopolet avskaffas och en allmän sjukvårdsförsäkring, som följer patienten, införs. Därmed ges patienten full frihet att välja t ex läkare, sjukgymnast och sjukhem. Vården i glesbygd ges extra stöd. AIDS-informationen förbättras.⁵⁷

Då detta är det enda som står om HBTQ-personer och deras rättigheter, blir här Machin och Mayrs term “suppression” intressant; de menar att det som inte står i en text är minst lika intressant som det som står.⁵⁸ Det står inte varför AIDS-informationen ska förbättras, eller vem som kommer att gynnas av denna ökade informering. På detta vis blir HBTQ-personer inte nämnda vid namn, och Moderaterna kan då undvika frågan om HBTQ-personers rättigheter, och lägga fokus på att kritisera det dåvarande vårdssystemet.

4.2.2 Vänsterpartiets valmanifest

Det andra valmanifestet som kommer att analyseras är Vänsterpartiets valmanifest från 1988, vid namn “Till Sverige”.⁵⁹ Valmanifestet tar inte upp något av sökorden, men titeln skulle kunna ses som ett exempel på en kommunikativ handling från van Dijks schema, och suppression från Machin och Mayrs - Vänsterpartiet adresserar manifestet till Sverige, men nämner inte HBTQ-personer i det. Detta skulle kunna innebära antingen att HBTQ-personer inte ses som en del av Sverige, eller att de är en självklar del och inte behöver specificeras. Oavsett betyder detta att Vänsterpartiet inte diskuterar HBTQ-personers rättigheter i detta valmanifest.

⁵⁷ Moderaterna, Svensk Nationell Datatjänst. Valmanifest 1988, Framtidens idéer - 20 punkter för ett bättre Sverige. 1988. <https://snd.gu.se/sv/vivill/party/m/v/1988>. (Hämtad 2020-07-28)

⁵⁸ Machin & Mayr, 2012, s. 85.

⁵⁹ Vänsterpartiet Kommunisterna, Svensk Nationell Datatjänst. Till Sverige 1988. <https://snd.gu.se/sv/vivill/party/v/v/1988>. (Hämtad 2020-07-28)

4.3 Valmanifesten från 1998

4.3.1 Moderaternas valmanifest

Det tredje valmanifestet som kommer att analyseras är Moderaternas valmanifest från 1998, vid namn "Gör det möjligt för Sverige". Inget av de tidigare nämnda sökorden finns att återfinna i detta valmanifest.⁶⁰

4.3.2 Vänsterpartiets valmanifest

Det fjärde valmanifestet som kommer att analyseras är Vänsterpartiets valmanifest från 1998, vid namn "Vänsterpartiets valplattform 1998". Inget av de tidigare nämnda sökorden finns att återfinna i detta valmanifest.⁶¹

4.4 Valmanifesten från 2018

4.4.1 Moderaternas valmanifest

Det femte valmanifestet som kommer att analyseras är Moderaternas valmanifest från 2018, vid namn "Nu tar vi tag i Sverige".⁶² I detta valmanifest finns det inga träffar på orden "homosexuell", "gay", "lesbisk", "bisexuell", "transperson", "queer", men det finns tio träffar på ordet "HBTQ", och de kommer analyseras stycke för stycke.

Då detta är det första valmanifestet av de som undersöks i denna uppsats som nämner ordet "HBTQ", kan nu den andra delen av en kritisk diskursanalys utföras, delen som är baserad på Machin och Mayrs bok.

1. Aktiva val.
2. Semiotiska val.
3. Verb.
4. Representation av människor.

⁶⁰ Moderaterna, Svensk Nationell Datatjänst. Gör det möjligt för Sverige. 1998. <https://snd.gu.se/sv/vivill/party/m/v/1998>. (Hämtad 2020-07-28)

⁶¹ Vänsterpartiet, Svensk Nationell Datatjänst. Vänsterpartiets valplattform 1998. <https://snd.gu.se/sv/vivill/party/v/v/1998>. (Hämtad 2020-07-28)

⁶² Moderaterna, Svensk Nationell Datatjänst. Nu tar vi tag i Sverige, valmanifest 2018. <https://snd.gu.se/sv/vivill/party/m/v/2018>. (Hämtad 2020-07-28)

5. Representation av handling.
6. Nominalisering och förutsättande.
7. Retorik och metaforer.
8. Modalitet och gardering.⁶³

Något som är av intresse är att alla sökorden kan hittas i samma del av valmanifestet, som börjar med den följande rubriken:

Försvara HBTQ-personers rättigheter.

Sverige ska vara ett land där man kan leva i trygghet och frihet, oavsett vem man älskar.⁶⁴

Här finns ett exempel på aktiva val. Språk, enligt Machin och Mayr, kan handla om att måla upp två kontrasterande bilder, även om de inte direkt jämförs med varandra. Den ovanstående meningen kan betyda flera saker: att Sverige just nu *inte* är ett land som en kan leva i trygghet och frihet i, eller att Sverige *till skillnad från* andra länder ska vara ett HBTQ-vänligt land.⁶⁵ Meningen implicerar antingen att Sverige måste förbättras när det kommer till HBTQ-frågor, eller att Sverige ska vara ett föregångsland.

Här sker även en sorts metonymi, att en substituerar ett ord för ett annat - ord som "homofobi", "bifobi" och "transfobi" blir utbytta mot orden "oavsett vem man älskar."⁶⁶ Detta kan även ses som att de gömmer agenten i meningen, då det inte skrivs ut vad eller det är som hotar rättigheten att leva i trygghet. Det finns även exempel på en form av epistemisk modalitet - med uttrycket "Sverige ska" uttrycker Moderaterna säkerhet i sin identitet.⁶⁷ Verbanvändningen är även av intresse. Sverige ska försvara HBTQ-personers rättigheter, men mot vad och vilka är det som de ska försvaras mot?

⁶³ Machin & Mayr, 2012, s.1-15. Tidigare använd i: Kjellberg, Anjelika. Torka tårar med blågula handskar. B-uppsats i Mänskliga Rättigheter. Lunds universitet, 2019.

⁶⁴ Moderaterna, Svensk Nationell Datatjänst. Nu tar vi tag i Sverige, valmanifest 2018. <https://snd.gu.se/sv/vivill/party/m/v/2018>. (Hämtad 2020-07-28)

⁶⁵ Machin & Mayr, 2012, s.22-23.

⁶⁶ Ibid, s. 171.

⁶⁷ Ibid, s. 187.

Formuleringen “oavsett vem man älskar” skulle kunna ses som ett exempel på en synekdoke, när en liten del får representera den hela, där den lilla delen är homofobisk diskriminering mot lesbiska och gay par som uttrycker kärlek offentligt, och den stora är alla HBTQ-personers rättigheter och utmaningar. Ett sätt att få fram vilka utmaningar som HBTQ-personer står inför i Sverige är att se vilka frågor som RFSL driver just nu. RFSL driver bland annat verksamhet för äldre HBTQ-personer, trans och intersexpersoner, frågor om föräldraskap för HBTQ-personer, frågan om sexuell hälsa och HIV, och asylsökande HBTQ-personer. Alla dessa frågor representeras i detta valmanifest i uttrycket “oavsett vem man älskar”.⁶⁸

Valmanifestet fortsätter att diskutera HBTQ-frågor i följande stycke:

Stora framsteg har gjorts för hbtq-personers rättigheter under de senaste decennierna. Men hbtq-personer är fortfarande en högriskgrupp vad gäller psykisk ohälsa och självmord. Unga hbtq-personer mår ofta sämre än andra jämnåriga och löper större risk att drabbas av till exempel kränkningar.⁶⁹

Här kan vi se exempel på semiotiska val och suppression. M beskriver inte vilka dessa stora framsteg är, eller för vilka HBTQ-personer som de gjorts. Samtidigt används ordet “stora”, vilket inte beskrivs vidare. Ordet “framsteg” i denna kontext indikerar även att Sverige har gått framåt och att homofobi och transfobi är något som ska tillhöra det förflutna. M nämner heller inte de olika grupperna som finns inom förkortningen “HBTQ-personer”, till exempel transpersoner. På detta sätt kan “HBTQ-personer” ses som en synekdoke. Agenten försvinner även i den sista meningen - det framgår inte varför unga HBTQ-personer mår sämre, eller vad eller vilka det är som får dem att må dåligt. Istället läggs fokus på de utsatta individerna.

Här ses även ett exempel på en metonymi i ordet “kränkningar”? Vad för sorts kränkningar? Är de homofobiska eller transfobiska? Fysiska eller psykiska? Vem

⁶⁸ RFSL. RFSL 2015-10-15. *Newcomers*. <https://www.rfsl.se/verksamhet/newcomers/asyl/>. (Hämtad 2020-08-06)

⁶⁹ Moderaterna, Svensk Nationell Datatjänst. Nu tar vi tag i Sverige, valmanifest 2018. <https://snd.gu.se/sv/vivill/party/m/v/2018>. (Hämtad 2020-07-28)

utsätter dem för dessa kränkningar - är det läkare eller klasskamrater? Allt detta går osagt och specificeras inte vidare. Ordet "kränkningar" kan i denna kontext ses också som en nominalisering, vilket enligt Machin och Mayr har flera konsekvenser. Agenten försvinner, och det gör också ansvaret för handlingen. Nominaliseringen förändrar även processer från att vara just processer till att vara substantiv och ses som faktum. De kränkningar som HBTQ-personer utsätts för är en process, inte bara faktum. Nominaliseringar är även, enligt Machin och Mayr, ett sätt att komprimera en text utan att behöva vara specifik.⁷⁰

Särskilt allvarligt är att unga hbtq-personer ofta är utsatta såväl i skolan som på fritiden.⁷¹

Här göms agenten undan i texten. Vilka är det som utsätter dessa HBTQ-personer, och vad är det som de utsätts för? De hot som HBTQ-personer utsätts för specificeras om igen inte.

Hbtqpersoner riskerar även i hög grad att drabbas av hedersnormer och hedersförtryck. Sverige ska också främja hbtq-rättigheter internationellt. I många länder utsätts hbtq-personer för brutalt förtryck.⁷²

Machin och Mayr pratar i sin bok om hur språk kan användas för att måla upp två kontrasterande bilder, även om de inte direkt jämförs. Här sker detta tydligt, även om bilderna inte jämförs. Å ena sidan, de länder där HBTQ-personer förtrycks, de länder som har hedersnormer. Å andra sidan, Sverige, där detta hedersnormer är osvenskt och där HBTQ-personer inte utsätts för förtryck.

Även semiotiska val blir intressanta här, speciellt överdriven beskrivning. Användningen av orden "brutalt förtryck" i samband med orden "många länder" indikerar att detta brutala förtryck inte sker i Sverige, utan någon annanstans, i andra länder.

⁷⁰ Machin & Mayr, 2012, s.141-144.

⁷¹ Moderaterna, Svensk Nationell Datatjänst. Nu tar vi tag i Sverige, valmanifest 2018. <https://snd.gu.se/sv/vivill/party/m/v/2018>. (Hämtad 2020-07-28)

⁷² Ibid.

Något intressant att lägga märke till är de semiotiska valen som M gör i detta valmanifest. När ämnet handlar om HBTQ-personer som utsätts för förtryck i Sverige, används orden “kränkningar”, “psykisk ohälsa” och “själv mord”. Alla stämmer, men de lägger ansvaret på individen. Det är individen som utsätts för kränkningar, det är individen som mår dåligt och kan begå självmord. När ämnet handlar om HBTQ-personer i andra länder, HBTQ-personer som inte är svenskar, så är det deras normer och länder som bär ansvaret och det de utsätts för är brutalt förtryck.

Något som även är av intresse i det ovanstående stycket från valmanifestet är de retoriska verktygen. M använder ord som hedersnormer och hedersförtryck, och när de nämns i samband med orden “många länder” förutsätter de att läsaren förstår att det är *andra* länder som har hedersnormer och hedersförtryck. Det målas upp en konflikt mellan dem och HBTQ-personer. Samma konflikt målas inte upp mellan det svenska samhället och HBTQ-personer.

Här blir det återigen relevant med ordet “försvara”, som var i rubriken för Moderaternas diskussion om HBTQ-personer. Om HBTQ-personer inte måste försvaras mot det svenska samhället, är implikationen att det är mot hedersförtryck och hedersnormer som de måste skyddas. Detta skulle kunna ses som ett exempel på ett semiotiskt val - Machin och Mayr pratar om att språk kan användas för att skapa motsättningar och kontrasterande bilder, utan att de direkt jämförs.⁷³ Här målas två olika bilder upp - å ena sidan, Sverige, som ska vara ett land där alla kan älska vem de vill och där HBTQ-personer inte upplever förtryck, utan endast psykisk ohälsa, och å andra sidan, de andra länderna med hedersförtryck.

En koppling skulle här kunna dras till den tidigare forskningen. I Kehl och Strands forskning är den Andre både en icke-vit, icke-svensk, muslimsk person, men också någon som finns långt bort i ett annat land.⁷⁴ Moderaternas användning av “många länder” skulle kunna ses som ett exempel på en bild av den Andre.

⁷³ Machin & Mayr, 2012, s.39-40.

⁷⁴ Kehl & Strand, 2019, s. 306.

Machin och Mayr pratar även om aktioner som är representerade i det abstrakta, när verb används för att vagt beskriva vad som kommer att ske utan detaljer.⁷⁵ Detta kan ses i detta valmanifest när det skrivs att Sverige ska främja hbtq-rättigheter internationellt. Hur ska dessa rättigheter främjas? Vilka rättigheter är det - är rätten till liv, rätten till att få ansluta sig till fackföreningar, eller rätten till att söka asyl? Detta kan även ses som ett exempel på suppression, då valmanifestet undviker att besvara frågor som dessa.

Den sista punkten som Machin och Mayr tar upp är även relevant här - epistemisk modalitet. Ordet "ska" i det ovanstående citatet indikerar att Moderaterna är säkra i sin identitet, men också säkra i sin auktoritet och makt.

MODERATERNAS FÖRSLAG: Öka kunskapen om hatbrottslagstiftningen i hela rättsväsendet. Fler hatbrott måste utredas och klaras upp. Inför en helt könsneutral familjelagstiftning. Tillåt altruistiskt surrogatmoderskap. Inför hbtq-strategier i fler kommuner och landsting. Tydligare fokus på hbtq-personers rättigheter i biståndspolitiken.⁷⁶

Uttrycket "öka kunskapen" kan ses som ett exempel på en abstrakt aktion. M specificerar inte hur denna kunskap ska öka, och inte heller var kunskapsnivån ligger. Vad en HBTQ-strategi är utvecklas inte vidare, och vilka kommuner och landsting det är som behöver dessa sägs inte, utan ordet "fler" används. Hur M pratar om hatbrott kan vara intressant utifrån modalitet - verbet "måste", indikerar att M är säkra i sin identitet och auktoritet när det kommer till frågor om hatbrott.

Moderaternas fokus på pengar till bistånd positionerar även "främjandet" för hbtq-rättigheter utomlands och "inte här". För att bekämpa homofobi och transfobi behövs en bättre biståndspolitik - det är i många andra länder som HBTQ-personer behöver bistånd, inte i Sverige. Det positionerar även Sverige som ett land som är exceptionellt i sin behandling av HBTQ-personer och som kan hjälpa andra länder att nå

⁷⁵ Machin & Mayr, 2012, s.115-116.

⁷⁶ Moderaterna, Svensk Nationell Datatjänst. Nu tar vi tag i Sverige, valmanifest 2018. <https://snd.gu.se/sv/vivill/party/m/v/2018>. (Hämtad 2020-07-28)

dit, samtidigt som det skapar en bild av att den verkliga homofobin och transfobin i världen, det brutala förtrycket, framförallt sker utomlands och utanför Sverige.

4.4.2 Vänsterpartiets valmanifest

Det sjätte valmanifestet som kommer att analyseras är Vänsterpartiets valmanifest från 2018, vid namn "Vänsterpartiets valplattform".⁷⁷ I detta valmanifest finns det inga träffar på orden "gay", "lesbisk", "bisexuell", eller "queer", men det finns en träff på ordet "homosexuell", en träff på ordet "transperson" och två träffar på ordet "HBTQ". De kommer analyseras stycke för stycke.

Vi var det första partiet i riksdagen som lyfte homosexuellas rättigheter med att bland annat kräva könsneutral äktenskapslagstiftning. I nära nog varje rättvisereform som Sverige har genomfört är det Vänsterpartiet som krävt förändringen först – och det är ofta våra röster i riksdagen som blivit avgörande.⁷⁸

Här skapas en dikotomi, mellan "vi", Vänsterpartiet, som prioriterar HBTQ-personers rättigheter, och "de" - vilka "de" är går osagt, men om detta läses i samband med den tidigare meningen verkar "de" vara de andra riksdagspartierna. Retoriken är även intressant här, speciellt överdriften "nära nog varje". Vänsterpartiet går inte in i detalj på vad dessa rättvisereformer är eller hur en sådan definieras, utan använder istället ett retoriskt grepp. Andra sådana exempel är "bland annat" - vad det är som de gjort förutom att kräva en könsneutral äktenskapslagstiftning beskrivs inte. Vänsterpartiet identifierar även sig själva med alla rättvisereformer som Sverige genomfört.

Vi har länge kämpat för hbtq-personers rättigheter. Vi var första parti att kräva en könsneutral äktenskapslagstiftning och vi tog strid mot tvångssteriliseringarna av transpersoner.⁷⁹

⁷⁷ Vänsterpartiet, Vänsterpartiet. Vänsterpartiets valplattform.
<https://www.vansterpartiet.se/assets/Valplattform-2018.pdf>. (Hämtad 2020-07-28)

⁷⁸ Ibid.

⁷⁹ Ibid.

Här skapas en tydlig dikotomi mellan “vi”, Vänsterpartiet, som historiskt sett är för HBTQ-personers rättigheter, och “de” som inte är det. Vilka är “de”? Om en läser detta i samband med det tidigare stycket verkar detta implicera att “de” är de andra sittande riksdagspartierna. Vänsterpartiets handlingar representeras även i det abstrakta - vad menas med “kämpat”? Vilka konnotationer finns till dessa ord? De framställer sig som att de är på samma sida som de som kämpat mot homofobi och transfobi, mot strukturellt förtryck.

När det kommer till retorik och metaforer används ordet “länge”. Vad menas med länge? Detta skulle kunna ses som ett exempel på en överdrift - Vänsterpartiet menar att de länge kämpat för HBTQ-personers rättigheter, men 20 år tidigare nämns inte ordet “HBTQ” i deras valmanifest.

Nu vill vi bland annat att ett tredje juridiskt kön införs och att ett barn ska kunna ha fler vårdnadshavare än två.⁸⁰

Ordet “vill” gör att det blir intressant att diskutera epistemisk modalitet. Stycket ovan indikerar inte auktoritet och makt, och de är även noga med att gardera sig och inte lova något, utan endast beskriva det de önskar. Suppression blir även relevant här - vad är detta “bland annat”?

Tiden på asylboende måste minimeras, och omflyttningar mellan kommuner undvikas och hbtq-personer måste erbjudas trygga asylboenden.⁸¹

Epistemisk modalitet blir igen relevant - här uttrycks mycket säkerhet med ordet “måste”. Samtidigt beskrivs handlingar i det abstrakta - hur tiden på asylboenden ska minimeras och hur dessa asylboenden ska vara trygga diskuterar manifestet inte vidare.

⁸⁰ Ibid.

⁸¹ Ibid.

5 Resultat och diskussion

5.1 Resultat

I denna del kommer jag att presentera analysens resultat, för att sedan kunna diskutera dem utifrån teorin om homonationalism.

Det första resultatet av denna kritiska diskursanalys av sex olika valmanifest från 1988, 1998 och 2018 är att sökorden “queer”, “bisexuell”, “lesbisk” och “gay” inte nämns alls. Ordet “HBTQ” dyker inte upp förrän 2018. I hälften av de valmanifest som analyserats (Vänsterpartiets manifest från 1988, och båda partiernas valmanifest från 1998) nämns inte HBTQ-personer över huvud taget. När de nämns i Moderaternas valmanifest från 1988, är det i samband med AIDS-krisen och tas upp samtidigt som vårdrelaterade frågor, inte i samband med mänskliga rättigheter.

Båda manifesten pratar om HBTQ-personer i sina valmanifest från 2018 - M använder ordet “HBTQ” tio gånger i sitt manifest, men inte orden “gay”, “homosexuell”, “lesbisk”, “transperson” eller “queer”. Moderaterna skriver aldrig ut vilken grupp inom HBTQ-personer de menar, utan refererar till HBTQ-personer som en homogen enhet. V har färre instanser av sökorden, men det finns flera olika; de använder ordet “HBTQ” två gånger, “homosexuell” en gång och “transperson” en gång.

M fokuserar i sitt valmanifest på hur unga HBTQ-personer i Sverige har sämre psykisk ohälsa, samt på hur Sverige kan främja HBTQ-personers mänskliga rättigheter utomlands. V fokuserar främst på vad de tidigare gjort som parti för att främja HBTQ-personers mänskliga rättigheter, samt på hur de vill förbättra asylmottagandet så att det är tryggt för HBTQ-personer. Inget av partierna använder orden “homofobi” eller “transfobi”.

Båda partierna pratar mycket vagt och abstrakt om vad de har och kommer att göra för HBTQ-personer i Sverige, och deras epistemiska modalitet skiljer sig åt. M uttrycker en

säkerhet i sin auktoritet och identitet när de pratar om hatbrottslagstiftningen, och V uttrycker en ganska svag sådan i frågor som att ett tredje juridiskt kön ska införas.

Moderaterna nämner inte homofobin i Sverige som något som är på grund av de svenska normerna, eller att HBTQ-personer förtrycks i Sverige - ordet förtryck används bara för att beskriva hur HBTQ-personer i många länder lider av homofobi och transfobi. Användningen av uttrycket "många länder" indikerar att det är i andra länder som detta förtryck sker. Homofobin och transfobin i Sverige kopplas istället till enskilda individer. I Vänsterpartiets valmanifest från 1988 och 1998 nämns inget av sökorden, och i det senaste får de det att framstå som att de länge varit förkämpar för HBTQ-personers rättigheter.

Både M och V presenterar en dikotomi när det kommer till HBTQ-personers rättigheter. V presenterar sig själva som att de tagit strid mot de andra riksdagspartierna i denna fråga och att det är dessa som är motståndarna. M presenterar snarare Sverige som en förkämpe för HBTQ-personers rättigheter gentemot den Andre, och den Andre blir i detta fall de länder som har hedersnormer.

Ett intressant resultat är att båda partierna verkar ha rört sig i samma riktning - mot en inkludering av HBTQ-personer i nationalstaten. Ett resultat hade kunnat vara att antingen V eller M valt att röra sig i motsatt riktning i denna fråga, om endast för att deras motpol rörde sig i den andra.

5.2 Diskussion utifrån homonationalism

I denna del kommer jag att diskutera resultaten utifrån teorin om homonationalism, så som den definierades 2007 av Puar i *Terrorist Assemblages* och det som Schotten definierar som homonationalism 1.

Hur kan vi se resultatet av analysen av Vänsterpartiets valmanifest utifrån homonationalism? Mellan 1988 och 1998 är det i princip ingen skillnad i denna fråga -

inget av valmanifesten diskuterar HBTQ-personer. Mellan 1998 och 2018 har HBTQ-personer för Vänsterpartiet blivit en målgrupp som de vill tilltala. De har färre benämningar av sökordet "HBTQ" än Moderaterna, men det de tar upp skiljer sig mycket från det som Moderaterna tar upp i sitt valmanifest. Vänsterpartiet är mer specifika med vilka HBTQ-personer de syftar på, då de både tar upp den könsneutrala äktenskapslagstiftningen och tvångssteriliseringarna av transpersoner. Vänsterpartiet porträtterar även homofobi och transfobi (även om de inte nämner dessa förtryck vid namn) som något som befinner sig i Sverige. De motståndare som V beskriver är de andra sittande svenska riksdagspartierna.

V positionerar sig också som det parti som längst kämpat för HBTQ-personers rättigheter. Då jag i denna uppsats inte undersökt vilket parti som först började prata om HBTQ-personers rättigheter och när, kan detta mycket väl vara fallet. Faktum är dock att Vänsterpartiet försöker måla upp en historia där de "länge" varit förkämpar för HBTQ-personers rättigheter. "Länge" är självklart en definitionsfråga, men så sent som 1998 stod HBTQ-personer inte med i deras valmanifest. V vill framställa sig som det parti som till skillnad från de andra alltid stått för rättvisa och mänskliga rättigheter. Detta skulle kunna ses som ett exempel på den historiska amnesi som Kehl pratar om i sin andra artikel om homonationalism, men även på hur vissa HBTQ-personer de senaste 10 åren fått en viss acceptans i det svenska samhället, och har kommit att representera svenska rättigheter och friheter.⁸² Idag, enligt Kehl och Strand, porträtteras HBTQ-personers rättigheter som något svenskt, och är inkluderat i samhället. Detta skulle kunna vara varför Vänsterpartiet inte pratade om HBTQ-personers rättigheter 1988 och 1998, men gör det 2018. Vi kan se att HBTQ-personer på 20 år har gått från att inte bli omnämnda i partiets vision för Sverige, till att vara en grupp som Vänsterpartiet har, i sina egna ord, tagit strid för.

När det kommer till Moderaternas valmanifest finns det mer material att analysera. Från att endast vagt nämna HBTQ-personers rättigheter genom att ta upp frågan om AIDS, till att inte säga något alls, så porträtterar M i sitt valmanifest 2018 HBTQ-personer som en utsatt grupp som måste skyddas mot hot. Där Vänsterpartiet porträtterar dessa hot

⁸² Kehl, 2018, s. 679.

som inre hot, från andra svenska riksdagspartier, porträtterar Moderaterna dessa som yttre hot. Moderaterna diskuterar endast förtryck mot HBTQ-personer i kontexten av andra länder och andra grupper inom Sverige, nämligen de grupper och länder som har hedersnormer och hedersförtryck. Den svenska homofobin och transfobin handlar om individer som mår dåligt. Om vi ser uttrycket “många länder” som ett exempel på den Andre, förflyttas homofobin och transfobin i Sverige till den Andre, som både geografiskt är långt bort, men som också är ett reellt hot med sina hedersnormer och hedersförtryck. HBTQ-personer blir, som Puar skriver i *Terrorist Assemblages*, ammunition mot den Andre i nationalismens namn.⁸³

För att dra en parallell till den tidigare forskningen av Strand och Kehl, kan vi se att samma sak skedde i Försvarmaktens reklam - HBTQ-personers rättigheter blev sedda som en naturlig men även utsatt del av Sverige som måste försvaras. HBTQ-personers rättigheter användes som ett argument för att rusta upp Försvarmakten.⁸⁴

Moderaternas porträttering av HBTQ-personers rättigheter som måste skyddas från ett yttre hot, där det verkliga problemet finns, kan även ses i en av deras lösningar: en mer inklusiv biståndspolitik. Detta positionerar Sverige som ett land som är i positionen att hjälpa “många länder”, länderna med hedersnormer, att fokusera på HBTQ-personers rättigheter. Detta inte bara ett sätt att förflytta homofobin och transfobin i Sverige till den Andre, men också en form av det som Kehl och Strand beskriver som svensk exceptionalism, där Sverige porträtteras som exceptionellt i sin behandling av HBTQ-personer och HBTQ-personers rättigheter blir något svenskt.⁸⁵

Detta kan också kopplas till den andra artikeln i den tidigare forskningen, Kehls artikel om Pride i Järva 2015. Kehl skrev där att HBTQ-personer har gått från att vara på utkanten i Sverige, till att bli gränsmarkörer mellan Väst och den Andre.⁸⁶ Samma sak sker i Moderaternas valmanifest - HBTQ-personer används för att måla upp en hotbild av den Andre som har hedersnormer och brutalt förtryck mot HBTQ-personer.

⁸³ Puar, 2007, s. 39.

⁸⁴ Kehl & Strand, 2019, s. 309.

⁸⁵ Ibid, s. 296.

⁸⁶ Kehl, 2018, s. 676.

Utifrån dessa valmanifest kan vi se att HBTQ-personers rättigheter har blivit symboliska för de rättigheter som Sverige behöver försvara gentemot andra länder. HBTQ-personer är nu något som kan användas mot andra, en grupp som behöver skydd från andra grupper i samhället - antingen från de grupper som har hedersnormer och hedersförtryck, eller från andra svenska riksdagspartier.

Vad kan teorin om homonationalism säga om både Vänsterpartiets och Moderaternas valmanifest från 1988, 1998 och 2018? För det första att båda partierna verkar ha rört sig i samma riktning, om en bara analyserar dessa sex valmanifest. För det andra har de gått från att inte nämna ordet HBTQ till att agera som att HBTQ-personer är en självklar del av nationalstaten.

Som vi sett i Puars, Kehls och Strands forskning har vissa HBTQ-personer har blivit accepterade i nationalstaten och ses som en utsatt grupp som måste skyddas från inre, men oftast yttre, hot. Inget av partierna tar upp HBTQ-personer utan att genast ta upp vad det är som de behöver skydd från, vilket partierna inte kallar för homofobi eller transfobi. Istället används HBTQ-personers rättigheter *mot* andra grupper genom att beskriva en motståndare - i Vänsterpartiets fall är det de andra riksdagspartierna, i Moderaternas fall är den Andre, som antingen är en grupp inom Sverige med hedersnormer, eller som befinner sig långt bort i ett annat land med brutalt förtryck.

HBTQ-personer presenteras 2018 som en naturlig del av Sverige och det svenska, trots att de inte var inkluderade eller namngivna i denna vision för samhället varken 1988 eller 1998. Båda partierna undviker att prata om Sveriges egna historia av homofobi och transfobi och deras egna tystnad kring ämnet, samtidigt som de framställer sig själva som att de har varit och är på den sida som kämpar mot dessa förtryck.

Det skulle kunna vara så att Vänsterpartiet endast pratar om HBTQ-frågor för att opinionen svängt så att det nu är lönsamt för dem att göra det. Detta är endast spekulation, men något som är otvivelaktigt är att Vänsterpartiet inte pratade om HBTQ-personers rättigheter i sina valmanifest 1988 och 1998, när transpersoner

fortfarande tvångssteriliserades.⁸⁷ Detta stämmer även för Moderaterna, även om de vagt hänvisade till HBTQ-personer 1988 med sitt förslag om ökad AIDS-information.

Hur kan det komma sig att två partier som är ideologiska motpoler båda har haft en liknande utveckling inom HBTQ-frågor - att gå från att inte nämna dem vid namn till att se dem som en målgrupp i sina valmanifest? Enligt teorin homonationalism skulle detta kunna vara för att HBTQ-personer de senaste 10 åren har blivit "inkluderade" i nationalstaten och bilden av den, och att detta används för att stärka staten. Moderaterna och Vänsterpartiet, trots alla sina olikheter, är båda svenska riksdagspartier i den svenska nationalstaten, som båda har som mål att få fler röster och väljare för att få fler representanter i riksdagen för att kunna bilda regering. Självklart har de båda partierna vitt skilda ideologier, men denna gemensamma grund gör att deras ställning i frågan om HBTQ-personers rättigheter på många sätt är densamma, och att de engagerat sig i HBTQ-frågor först efter 1998 när opinionen svängt.

Denna utveckling sker i en allt mer islamofobisk kontext där, som vi kan se utifrån Katarina Kehls forskning, HBTQ-personers inkludering i Sverige och det svenska används mot muslimer. Det sker även i en kontext där det högerextrema och islamofobiska partiet Sverigedemokraterna har växt och växt - i samma veva som Kent Ekeröth jämförde HBTQ-personer med psykopater, beskrevs även muslimer som djur.⁸⁸ Moderaterna och Vänsterpartiet porträtterar sig båda som beskyddare av HBTQ-personers rättigheter, och dessa rättigheter används som argument mot partiernas motståndare - i Moderaternas fall, den Andre med hedersnormer.

⁸⁷ Holmin, Maria. Tvångssteriliserade transpersoner får ersättning. *SVT Nyheter*. 2018-03-18. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/tvangssteriliserade-transpersoner-far-ersattning>. (Hämtad 2020-07-20)

⁸⁸ SCB statistikdatabasen. [Elektronisk resurs]: Statistical database, Statistiska centralbyrån, Stockholm, 2004. https://www.scb.se/contentassets/e517f02cffffa4cd3bfb69410a983eb77/me0104_1973i02_sm_me11sm0401.pdf (Hämtad 2020-08-06);

TT. Ekeröth polisanmäld för kommentarer. *SVT Nyheter*. 2013-11-09.

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/ekeroth-polisanmald-for-kommentarer> (Hämtad 2020-08-08)

6 Sammanfattning

För att citera avsnittet “Once More, With Feeling” från Buffy The Vampire Slayer:

“Where do we go from here?”⁸⁹

De frågor som jag ville svara på i denna uppsats var: Vad säger Moderaterna och Vänsterpartiet om HBTQ-personer och deras rättigheter i sina valmanifest från 1988, 1998 och 2018? Hur kan dessa valmanifest analyseras utifrån kritisk diskursanalys, och hur kan detta förklaras med hjälp av teorin om homonationalism?

Med hjälp av teorin om homonationalism och metoden CDA har jag kommit fram till att både Vänsterpartiet och Moderaterna har en liknande utveckling om en analyserar deras valmanifest från 1988, 1998 och 2018. De har båda gått från att inte nämna HBTQ-personer vid namn i de första två valmanifesten, till att identifiera dem som en utsatt grupp i samhället som behöver skydd.

Där partierna främst skiljer sig är i vad det är de anser att HBTQ-personer behöver skydd från, och på vilket sätt de gör det. Vänsterpartiet porträtterar HBTQ-personer som en grupp i samhället som behöver skydd från ett inre hot, nämligen de andra sittande riksdagspartierna, för att porträttera sig själva som ensamma kämpar för HBTQ-personers rättigheter gentemot sina politiska motståndare. Vänsterpartiet är även specifika och adresserar utsatta grupper inom paraplybegreppet HBTQ - asylsökande HBTQ-personer och transpersoner.

Vänsterpartiet porträtterar även sig själva som att det är de som är ansvariga för alla framgångar och rättvisereformer som Sverige genomfört. De menar att de har kämpat mot homofobi och transfobi (även om de inte nämner det vid namn) och att de var det första partiet som tog upp HBTQ-personers rättigheter. Huruvida detta är sant eller inte kan inte besvaras i denna uppsats, då det skulle kräva en mer djupgående analys av alla valmanifest från alla partier de senaste 30 åren, men något som är sant är att samtidigt

⁸⁹ Where Do We Go From Here?, [online video], Buffy The Vampire Slayer Cast, 2020-03-12, <https://www.youtube.com/watch?v=SX5GQD-B5Xs> (Hämtad 2020-08-09)

som AIDS-epidemin pågick i Sverige så sades inte ett ord om det i Vänsterpartiets valmanifest från 1988 och 1998, och att Moderaterna, även om det nämndes snabbt, tog upp ordet AIDS i sitt valmanifest från 1988.

Moderaterna däremot porträtterar HBTQ-personer som en utsatt grupp som behöver skydd från ett yttre hot, nämligen andra länder och andra normer, specifikt hedersnormer. De porträtterar Sverige som ett land där HBTQ-personer, till skillnad från andra länder, inte utsätts för brutalt förtryck från samhällets sida, utan ospecificerade kränkningar från en okänd agent, och fokuset läggs på individen. De problem som HBTQ-personer har i Sverige, utifrån Moderaternas valmanifest 2018, är framförallt deras psykiska ohälsa. Moderaterna, till skillnad från Vänsterpartiet, specificerar dessutom aldrig vilka HBTQ-personer det är som de talar om.

Skillnaden i hur de båda partierna förhåller sig till HBTQ-personer som en utsatt grupp kan även ses i de lösningar som de föreslår - Vänsterpartiet tar bland annat upp trygga asylboenden för HBTQ-personer, och Moderaterna yrkar för mer HBTQ-fokus i biståndspolitiken. Detta i samband med M:s fokus på andra länder gör att de försöker externalisera den homofobi och transfobi som finns i Sverige och få det att framstå som om ett främmande och importerat problem i Sverige. Huruvida det största hotet mot HBTQ-personer idag verkligen är hedersnormer och andra länder kan inte denna uppsats besvara, men något som kan sägas är att RFSL hotades av nynazister som ansåg sig representera det sanna Sverige i Almedalen 2018.⁹⁰

Båda partierna undviker att nämna orden homofobi och transfobi, och diskuterar inte sin egen tystnad kring detta område. Båda partierna använder HBTQ-personers rättigheter som ett slagträ mot sina politiska motståndare. Båda partierna ser idag HBTQ-personer som en del av Sverige och använder dem för att måla upp sin egen vision av landet. Inget av partierna tar upp det faktum att de inte benämnt HBTQ-personer i sina valmanifest förrän efter 1998 och har det som Katarina Kehl kallar för en historisk

⁹⁰ Berglund, Frank & Ehne, Sara. ”Polisen tar inte hot om våld mot oss på allvar”. *Svenska Dagbladet*. 2018-08-01. <https://www.svd.se/polisen-tar-inte-hot-om-vald-mot-oss-pa-allvar>. (Hämtad 2020-07-30)

amnesi.⁹¹ HBTQ-personer inkluderas i bilden av Sverige, men bara för att användas som argument mot politiska motståndare eller för att måla upp en hotbild av den Andre.

Frågor som kan ställas efter detta arbete är: vad innebär denna inkludering i nationalstaten för HBTQ-personer? På vilkas bekostnad sker denna inkludering? Hur påverkas rörelsen för HBTQ-personers rättigheter i Sverige av att politiska partier använder HBTQ-personer för att vinna val? Och hur påverkas HBTQ-personer i Sverige av att homofobi och transfobi framställs som något främmande för Sverige? Vad säger allt detta om hur Sverige har utvecklats de senaste 30 åren?

En avslutande kommentar. Sverigedemokraterna har växt och växt de senaste 30 åren, och är nu Sveriges tredje största parti. Sen 2010 har partiet bara ökat. 17,5% av de röstberättigade i Sverige röstade 2018 på ett parti med nazistiska rötter, där en av deras tidigare ledamöter jämfört HBTQ-personer med psykopater.⁹² Det verkar vara åt detta håll som vinden blåser. Det är bara att se om Moderaterna och Vänsterpartiet kommer att stå emot den, eller om de kommer att vända Prideflaggan efter vinden.

⁹¹ Kehl, 2018, s. 679.

⁹² Valmyndigheten. Valmyndigheten 2020-01-30. *Valresultat 2018*. <https://www.val.se/valresultat/riksdag-region-och-kommun/2018/valresultat.html> (Hämtad 2020-08-08); TT. Ekeröth polisanmäld för kommentarer. *SVT Nyheter*. 2013-11-09. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/ekeroth-polisanmald-for-kommentarer> (Hämtad 2020-08-08)

Referenser

Akademiska artiklar

Dahl, Ulrika. Becoming fertile in the land of organic milk: Lesbian and queer reproductions of femininity and motherhood in Sweden. *Sexualities*. Vol. 21, nr. 7, 2017: 1021–1038.

Kehl, Katarina. ‘In Sweden, girls are allowed to kiss girls, and boys are allowed to kiss boys’: Pride Järva and the inclusion of the ‘LGBT other’ in Swedish nationalist discourses. *Sexualities*. Vol. 21, nr. 4, 2018: 674-691. doi: 10.1177/1363460717748621

Kehl, Katarina & Strand, Sanna. “A country to fall in love with/in”: gender and sexuality in Swedish Armed Forces’ marketing campaigns. *International Feminist Journal of Politics*. Vol. 21, nr. 2, 2019: 295-314. doi:10.1080/14616742.2018.1487772

Schotten, Heike C. From Critique to Diagnosis, Or, We Are All Homonational Now. *International Feminist Journal of Politics*. Vol. 18, nr. 3, 2016: 351–370. doi:10.1080/14616742.2015.1103061

van Dijk, Teun A. Principles of Critical Discourse Analysis. *Discourse & Society*. Vol. 4, nr. 2, 1993: 249-283.

Böcker

Machin, David & Mayr, Andrea. *How To Do Critical Discourse Analysis: a Multimodal Introduction*. London: Sage, 2012.

Puar, Jasbir K. *Terrorist Assemblages: Homonationalism in Queer Times*. Durham, NC: Duke University Press, 2007.

Databaser

SCB statistikdatabasen. [Elektronisk resurs]: *Statistical database*, Statistiska centralbyrån, Stockholm, 1989.

[http://share.scb.se/ov9993/data/historisk%20statistik/SOS%201911-%2FValstatistiken%2FAllm%C3%A4nna%20valen%20\(SOS\)%201970-1998%2FValstatistik-Allmanna-valen-1988-Del-1-Riksdagsvalet.pdf](http://share.scb.se/ov9993/data/historisk%20statistik/SOS%201911-%2FValstatistiken%2FAllm%C3%A4nna%20valen%20(SOS)%201970-1998%2FValstatistik-Allmanna-valen-1988-Del-1-Riksdagsvalet.pdf). (Hämtad 2020-07-28).

SCB statistikdatabasen. [Elektronisk resurs]: *Statistical database*, Statistiska centralbyrån, Stockholm, 2004.

https://www.scb.se/contentassets/e517f02cffffa4cd3bfb69410a983eb77/me0104_1973i02_sm_me11sm0401.pdf (Hämtad 2020-08-06).

Sociala medier

Centerpartiet. "HBTQ-personer utsätts fortfarande för diskriminering i samhället."

Instagram, 2019-07-30. https://www.instagram.com/p/B0h9K_bJ-eg/ (Hämtad 2020-07-21)

Kristdemokraterna. "Kristdemokraterna deltog idag i Stockholm Pride för att manifesteras alla människors lika och okränkbara värde."

Instagram, 2019-08-03. <https://www.instagram.com/p/B0tUPfpxSt/> (Hämtad 2020-07-21)

Liberalerna. "Liberalerna går såklart i paraden för allas lika rätt och för att det är en sån underbar folkfest."

Instagram, 2019-08-03. <https://www.instagram.com/p/B0tBHdMnRvC/> (Hämtad 2020-07-21)

Miljöpartiet. "HBTQ-KAMPEN ÄR LÅNGT IFRÅN ÖVER".

Instagram, 2019-08-03. <https://www.instagram.com/p/B0tWkYxCMxq/> (Hämtad 2020-07-21)

Moderaterna. "Gå med Moderaterna i Stockholm Pride 2019!"

Instagram, 2019-08-02. <https://www.instagram.com/p/B0qKYjEgkeN/> (Hämtad 2020-07-21)

Socialdemokraterna. "We go Pride!" Instagram, 2019-07-29.

<https://www.instagram.com/p/B0fnqndJmQo/> (Hämtad 2020-07-21)

Vänsterpartiet. "Pridefrukost med Vänsterpartiet och Jonas Sjöstedt. Instagram,

2019-07-31. <https://www.instagram.com/p/B0lCnMmBEH8/> (Hämtad 2020-07-21)

Tidningsartiklar

Berglund, Frank & Ehne, Sara. "Polisen tar inte hot om våld mot oss på allvar". *Svenska Dagbladet*. 2018-08-01.

<https://www.svd.se/polisen-tar-inte-hot-om-vald-mot-oss-pa-allvar>. (Hämtad 2020-07-30)

Borgert, Linneá & Stefansson, Klara. De här partiledarna ska gå i årets Pridetag. *SVT Nyheter*. 2019-08-05. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/de-har-partiledarna-ska-ga-i-arets-bridetaget>. (Hämtad 2020-07-20).

Franzén, Christina & Ljungros, Kristina & Westerlund, Ulrika. Myten om bögepest lever kvar i svenska domstolar. *SVT Nyheter*. 2012-10-22.

<https://www.svt.se/opinion/myten-om-bogpest-lever-kvar-i-svenska-domstolar>. (Hämtad 2020-07-20)

Holmin, Maria. Tvångssteriliserade transpersoner får ersättning. *SVT Nyheter*.

2018-03-18. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/tvangssteriliserade-transpersoner-far-ersattning>. (Hämtad 2020-07-20)

Palacios, Deirde & Rostam, Jêran & Gröndahl, Aino & Mehho, Jasminé & Politidis Palm, Alexandra. Ni viftar med flaggor medan Hbtq-flyktingarna skickas ut.

Expressen. 2019-07-31. <https://www.expressen.se/debatt/flaggor-viftas-men-hotade-hbtq-flyktingar-skickas-ut/> (Hämtad 2020-07-20)

Thambert, Fredrik. Här är Försvarsmaktens första kampanj med nya byrån. *Resumé*.
2016-10-14. <https://www.resume.se/affarer/byraval/har-ar-forsvarsmaktens-forsta-kampanj-med-nya-byran/> (Hämtad 2020-08-09)

TT. Ekeroth polisanmäld för kommentarer. *SVT Nyheter*. 2013-11-09.
<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/ekeroth-polisanmald-for-kommentarer> (Hämtad 2020-08-08)

Ölander, Micke. Docka med blodliknande färg utanför RFSL-lokal. *Expressen*.
2019-12-08.
<https://www.expressen.se/kvallsposten/krim/docka-med-blodliknande-farg-utanfor-rfsl-lokal/> (Hämtad 2020-07-30)

Uppslagsverk

Nationalencyklopedin, Nordiska motståndsrörelsen.

<http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/nordiska-motstandsrörelsen> (Hämtad 2020-08-04)

Nationalencyklopedin, Moderata samlingspartiet.

<http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/moderata-samlingspartiet> (hämtad 2020-07-20)

Nationalencyklopedin, Sverigedemokraterna.

<http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/sverigedemokraterna>. (hämtad 2020-07-20)

Nationalencyklopedin, Vänsterpartiet. <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/vansterpartiet> (hämtad 2020-07-20)

Videor

Where Do We Go From Here?, [online video], Buffy The Vampire Slayer Cast, 2020-03-12, <https://www.youtube.com/watch?v=SX5GQD-B5Xs> (Hämtad 2020-08-09)

Webbsidor

Asher & Lyric. Asher & Lyric Fergusson 2009-2020. 2019. *The Worst (& Safest) Countries for LGBTQ+ Travel*. <https://www.asherfergusson.com/lgbtq-travel-safety/> (Hämtad 2020-07-20)

Moderaterna. Pressrelease. *Ulf Kristersson går i Stockholm EuroPride Parade*. 2018-08-03. <https://moderaterna.se/ulf-kristersson-gar-i-stockholm-europride-parade>. (Hämtad 2020-08-04)

Moderaterna, Svensk Nationell Datatjänst. Valmanifest 1988, Framtidens idéer - 20 punkter för ett bättre Sverige. 1988. <https://snd.gu.se/sv/vivill/party/m/v/1988>. (Hämtad 2020-07-28)

Moderaterna, Svensk Nationell Datatjänst. Gör det möjligt för Sverige. 1998. <https://snd.gu.se/sv/vivill/party/m/v/1998>. (Hämtad 2020-07-28)

Moderaterna, Svensk Nationell Datatjänst. Nu tar vi tag i Sverige, valmanifest 2018. <https://snd.gu.se/sv/vivill/party/m/v/2018>. (Hämtad 2020-07-28)

RFSL. RFSL 2015-10-14. *Historia*. <https://www.rfsl.se/om-oss/historia/>. (Hämtad 2020-07-20).

RFSL. RFSL 2015-10-15. *Newcomers*. <https://www.rfsl.se/verksamhet/newcomers/asy/>. (Hämtad 2020-08-06)

Valmyndigheten. Valmyndigheten 2020-01-30. *Valresultat 2018*. <https://www.val.se/valresultat/riksdag-region-och-kommun/2018/valresultat.html> (Hämtad 2020-08-08)

Vänsterpartiet Kommunisterna, Svensk Nationell Datatjänst. Till Sverige 1988.

<https://snd.gu.se/sv/vivill/party/v/v/1988>. (Hämtad 2020-07-28)

Vänsterpartiet Storstockholm. Vänsterpartiet Storstockholm. *Vänsterpartiet på*

EuroPride 2018. 2018-08-01.

<http://storstockholm.vansterpartiet.se/2018/07/19/vansterpartiet-pa-europride-2018/>

(Hämtad 2020-08-04)

Vänsterpartiet, Svensk Nationell Datatjänst. Vänsterpartiets valplattform 1998.

<https://snd.gu.se/sv/vivill/party/v/v/1998>. (Hämtad 2020-07-28)

Vänsterpartiet, Vänsterpartiet. Vänsterpartiets valplattform.

<https://www.vansterpartiet.se/assets/Valplattform-2018.pdf>. (Hämtad 2020-07-28)